

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
Факультет соціальних наук та соціальних технологій
Кафедра соціології

Кваліфікаційна робота

освітній ступінь – бакалавр

на тему:

**«Апробація шкал благополуччя офісу Національної Статистики
Великобританії та шкали Кентрилл на основі вибірки з студентської
спільноти НаУКМА»**

Виконав: студент 4-го року навчання,
Спеціальності 054 «Соціологія»

Освітньої програми «Соціологія»
Лятовський Олександр Олександрович

Науковий керівник: Мальцева Катерина Сергіївна
доктор філософії (PhD), доцент кафедри соціології

Рецензент: Пугачова Олена Геннадіївна

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою «_____»

Секретар ЕК _____

«_____» _____ 2021 р.

Київ-2021.

Зміст

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО - МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД АНАЛІЗУ СУБ'ЄКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ.....	6
1.1.1 Підходи до вивчення благополуччя у вітчизняній та зарубіжній літературі.....	6
1.1.2 Підходи до вивчення структурно - функціональних особливостей благополуччя.....	14
1.2 Сучасні світові підходи до вимірювання благополуччя.....	18
РОЗДІЛ 2. СУБ'ЄКТИВНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ.....	26
2.1 Дизайн дослідження суб'єктивного благополуччя.....	26
2.2 Результати дослідження студентів НаУКМА.....	27
2.2.1 Результати дослідження шкали Офісу Національної Статистики Великобританії.....	32
2.2.2 Результати дослідження шкали Cantrill scale of Happiness.....	44
Висновки.....	60
Список літератури :.....	63
Додаток А.....	68

Вступ

У рамках сучасної нестабільної ситуації в нашій країні, яка останнім часом переживає велику кількість змін, дослідження благополуччя може виступати у ролі відображення стану суспільства, що може виступати, як регулятор цих змін. Однак основна проблема полягає у виборі методів вимірювань, адже два різних інструменти, хоч і з одною і тою самою тематикою, можуть досліджувати різні аспекти. Саме для цього і потрібно порівняння результатів шкал, щоб зрозуміти, які впливові моменти є у формуванні тих чи інших оцінок шкали.

Загальне уявлення про благополуччя людини існувало настільки довго, наскільки існує сама людина. У західних країнах дослідження благополуччя індивіда почало широко використовуватися у середині/кінці ХХ ст., але в Україні ситуація значно гірша. Хоча вимірювання суб'єктивного благополуччя включає в себе багато аспектів життєдіяльності індивідів в суспільстві, в Україні існує тільки одне системне дослідження дотичне до теми суб'єктивного благополуччя – це дослідження В. І. Паніотто «Моніторинг рівня щастя». Сьогодні це може створити проблему сприйняття благополуччя лише крізь призму матеріального багатства, нехтуючи наявністю духовних, соціальних та психологічних благ (Паніотто, 2008)

Первинні дослідження цієї тематики були достатньо примітивними, порівняно з сучасними методами вимірювання, та включали в себе декілька прямих запитань про щастя, задоволеність життям або негативні переживання індивіда. Благополуччя концептуалізувалося дуже по-різному, перші дослідники такі, як Н. Бредберн та Е. Дієнер (Bradburn, 1969) (E. Diener, 1984), говорили про переживання індивідом позитивних емоцій. Ріфф в свою чергу почала говорити про задоволеність життям, згодом дослідники стали вважати благополуччя індикатором якості життя (Ryff 1995, p. 719) (Frisch, Cornell та Villanueva, & Retzlaff, 1991).

Дослідження благополуччя привертає все більше уваги дослідників та дослідницьких інститутів через те, що це інструмент, за допомогою якого можна

проводити якісний скрінерний аналіз суб'єктивного ставлення до свого рівня життя суспільством та вимірювати зміни благополуччя у часі, наприклад, під впливом реформ та нововведень. Дослідження благополуччя також допомагає якісніше зрозуміти наявну нерівність у суспільстві, адже, якщо ми порівняємо прожитковий кошик двох країн по різні полюси матеріальних можливостей, ми побачимо наявність чітко вираженого прояву нерівності, але, якщо ми матимемо за меті дослідити суб'єктивні оцінки найбільш важливих речей цих двох країн, то ми зможемо побачити, Що аспект матеріальних можливостей не є ключовим для благополуччя біднішої країни, на відміну від безпеки їх громадян. (Багатша країна – США, Бідніша країна – Республіка Словачія)

Основним завданням цієї роботи було визначити особливості використання кожного з методів для дослідження благополуччя згідно з тих методів, які вже використовуються у світових практиках.

Об'єкт: студенти Києво-Могилянської академії 1-4 року навчання.

Предмет: рівень благополуччя студентів Києво-Могилянської академії 1-4 курсів

Мета дослідження: Виявити особливості двох методів вимірювання благополуччя

Для досягнення цієї мети потрібно виконати наступні **дослідницькі завдання:**

1. Надати визначення терміну благополуччя
2. Виявити структуру та функції благополуччя
3. Порівняти результати вимірювання двох шкал, отримані після дослідження благополуччя на вибірці студентів НаУКМА
4. Виокремити предиктори, які впливають на формування благополуччя у двох шкал

Теоретико-методологічний підхід за свою основу бере поєднання класичних теорій досліджень благополуччя Н. Бредберн, Е. Дієнер, М. Селігман, К. Ріфф (N. Bradburn, E. Diener, M. Seligman, K. Ryff), які зробили основний внесок у розробку, популяцію терміну благополуччя та поєднання з більш сучасними поглядами на дослідження благополуччя різних наукових інститутів по всьому світу.

Емпіричною базою було авторське дослідження студентів НАУКМА за використання шкали офісу Національної Статистики Великобританії та шкали Кентрилл. Обсяг генеральної сукупності $N = 3901$. Довірчий інтервал 95% з похибкою 5% без урахування дизайн ефекту, вважається задовільним для проведення цих досліджень. Вибірка дослідження включала в себе 355 студенти НаУКМА та репрезентативна за статтю факультетом та роком навчання. Дослідження проводилося методом Інтернет опитування за допомогою онлайн сервісу Google Forms. Анкета зазначена у Додатку А.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО - МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД АНАЛІЗУ СУБ'ЄКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ

1.1.1 Підходи до вивчення благополуччя у вітчизняній та зарубіжній літературі

Здоровою людиною вважається, коли вона досягає стану повного балансу такого набору благополуччя, як фізичне соціальне та духовне благополуччя. Цю інформацію затверджено Статутом Всесвітньої організації охорони здоров'я у 1946 році. Після прийняття цього статуту вивчення благополуччя зазнало актуальності у світовій спільноті та велика кількість науковців, спочатку психологів, а згодом й соціологів та антропологів, що приєднуються до цієї тематики. (Законодавство України, 2020).

Вважається, що першим, хто згадував термін суб'єктивного благополуччя був Н. Бредберн (N. Bradburn), який у 1969 тлумачив питання як співвідношення позитивних та негативних афектів(емоцій), які переживає індивід останнім часом. Основними проблемами такої концептуалізації було те, що результати вимірювання не мали на меті визначити загальний рівень суб'єктивного благополуччя, а просто порівняти кількість позитивних та негативних емоцій останнім часом. Другою проблемою було те, що Бредберн вважав, що повністю відсутня кореляція між цими двома афектами. Революційним у роботі Бредберна вважається його шкала Affect balance scale, яка однією з перших почала використовуватися як інструмент вимірювання благополуччя, хоч і з психологічним розумінням цього терміну. Шкала включала в себе одне запитання «Протягом останніх двох тижнів ви відчували...?» та перелік з 10 індикаторів, 5 з яких були направлені на дослідження позитивних афектів (емоцій) та 5 на дослідження негативних. Відповідаючи «Так» людина отримувала один бал. Бали додаються, надаючи розмах відповідей кожної

підшкали від 0 до 5. Високі оцінки тої чи іншої шкали вказують про наявність позитивних або негативних емоцій останнім часом.

Хоча Бредберн і розробив чітку концептуалізацію благополуччя, він частіше говорив про афективне благополуччя, ніж про суб'єктивне. Першим, хто почав використовувати цей термін як автономний від інших, був Е. Дієнер.(E. Diener, 1984), який розглядав суб'єктивне благополуччя як трикомпонентну структуру у яку входить: позитивний, негативний афект та задоволеність життям. Саме компонент задоволеності життям допоміг вирішити проблему Бредберна з недовготривалістю результатів, хоча Дієнер також вважав, що кореляція між позитивним та негативним афектом відсутня. (E. Diener, R. A. Emmons, 1985). Також вагомим внесок Дієнера вважається через те, що він у 1985 році розробив шкалу вимірювань суб'єктивного благополуччя, яка використовується навіть зараз, але зазнає культурних адаптація, як наприклад шкали М.В. Соколової (Соколова, 1996)

В цей час, коли переживання позитивних емоцій визначалися як основна концепція суб'єктивного благополуччя, проводили багато досліджень, які намагалися підтвердити та покращити минулі концепції. Наприклад, Н. Шварц та Г. Клор визначили, що рівень суб'єктивного благополуччя загалом залежить від наявного емоційного стану людини, тобто індивід через свій позитивний стан у цілому, обирає більш позитивні відповіді у індексах вимірювання.(Schwarz, N., & Clore, G. L. 1983). Дієнер у цей час продовжує розширювати теорію та доповнює її підтвердженнями. У 1999 році підтверджує теорію Б. Хіді, який говорив про те, що риси особистості зменшують вплив змін емоційного стану у часовому періоді. Також вони підтвердили, що суб'єктивно значущі події мають вплив на рівень суб'єктивного благополуччя. (Diener, Ed & Suh, Eunkook & Lucas, Richard & Smith, Heidi. 1999).

Трансформацію досліджень благополуччя можна яскраво побачити на проведенні вимірювань, що спочатку відбувалися на невеличких групах, невеликими за обсягом шкалами та цікавилися такими методиками найчастіше,

соціальні психологи, які в решті решт зробили якісну базу для подальших досліджень. Ця база була використана соціологами як теоретичний доробок та покращена методами проведення масових досліджень для відображення стану суспільства, що надало змогу використовувати дослідження благополуччя, як моніторинговий інструмент. Для сучасних соціологів цікавим є те, що можна не просто стверджувати про певний рівень благополуччя певного населення, а також і те, що наявна можливість дослідження суб'єктів життєдіяльності людини, які впливають на формування того чи іншого рівня благополуччя. Наприклад, один з найвідоміших центрів, який займається дослідженням щастя: Happiness Research Institute за основу своєї діяльності бере дослідження тих чи інших впливових змінних. Впливовість соціально - демографічних характеристик, хвороб, варіанти проведення вільного часу, все це лягає за основу досліджень інституту. (The Happiness Research Institute | The science of well-being, 2021)

Духневич, український дослідник, використовує термін психологічного благополуччя як спосіб визначення якості життя. При цьому уявленні про дослідження цієї сфери, дослідник використовує термін психологічного благополуччя, який є вже застарілим. Також Духневич зазначає, що під психологічним благополуччям він розуміє стандартне визначення гедоністичного підходу, що воно пов'язане з афективним станом індивіда. Оскільки основною ідеєю дослідника є саме покращення досліджень афективного стану за допомогою розширення досліджуваних компонентів. Дослідник стверджує про стандартну проблему афективного дослідження – це швидка плинність емоційного стану. Вирішити цю проблему дослідник пропонує доданням двох таких компонентів: умови життя та функціонування у різних соціальних ролях, які, на його думку, є повільно плинними та вони дадуть змогу отримати більш якісну картинку якості життя особистостей.

К. Рифф запропонувала більше складну систему дослідження благополуччя, що призвело до виникнення нової течії - евдемоністичного

підходу дослідження благополуччя. Благополуччя для дослідниці – це суб'єктивний конструкт, який відображає сприйняття та оцінку функціонування в суспільстві виходячи з власних суб'єктивних можливостей. Унікальність цієї моделі полягає в тому, що вона складається з шести елементів: (Ryff, 1989)

- Компетентність – визначає відчуття майстерності сфери життєдіяльності та вміння обирати контекст, що відповідає особистим потребам та цінностям
- Особистісний ріст – визначає відчуття особистісного росту, реалізації свого потенціалу, вдосконалення себе, як особистості.
- Позитивні відносини – визначає позитивні відношення до оточуючих, стурбованість стосовно інших, визначає набір емпатичних якостей.
- Життєві цілі – визначає вмотивованість, наявність цілей індивіда та бачення майбутнього.
- Автономність – визначає можливість протистояти соціальному тиску, високі показники притаманні індивіду, який оцінює себе за особистими мірками, низькі ж відображують картину особистостей, які покладаються на думку інших при прийнятті важких рішень
- Самосприйняття – визначає позитивне ставлення до самого себе, прийняття себе тим, ким ти є та позитивне ставлення до минулого. (Ryff, 2014)

Особливістю цієї шкали, як і багатьох шкал є те, що через їх структурну складність вони складаються з великої кількості запитань. Шкала Рифф складається з 120 пунктів, по 20 пунктів на кожен елемент системи, існують також інтерпретації на 84 та 18 запитань. (Шевеленкова, 2005)

Ще однією теорією евдемоністичного підходу - є теорія самодетермінації Е. Десі та Р.М. Райяна. Включає вона в себе три психологічні потреби індивіда, при досягненні високих показників яких – особистість визначається, як благополучна. Перший компонент – це автономія, основна спрямованість цієї теорії, визначається як можливість відчувати свій вибір в своєму житті та незалежність від думок оточуючих, сприйняття своєї поведінки як правильної виходячи з уявлень про свої цінності. Пов'язаність сприймається як

протиставлення автономії, але в інтерпретації вони виступають як два окремих досліджуваних компоненти. Дослідники дали таке визначення, що пов'язаність - це наявність суб'єктивних авторитетів у житті особистості та прагнення мати зв'язки з ними, мати їх в близькому оточенні. Компетентність визначається дослідниками як схильність до контролю свого оточення та успішності у виконанні своїх задач повсякденності. (Ryan, Deci, 2001)

В той час, коли активно почали розвиватися евдемоністичні та гедонічні теорії, з'явилися такі дослідники, як: М. Селігман, А. Аргайл, які почали стверджувати, що благополуччя можна виміряти за допомогою задоволеності життям та рівнем щастя.

Аргайл стверджує про те, що благополуччя складається з щастя, стану здоров'я та прибутку, де щастя – це стан задоволеності життям в цілому, суб'єктивний погляд на благополуччя, який згодом рефлексує у поведінці індивіда, але також дослідник стверджував про теж саме, що і Дієнер, що загалом важлива кількість та інтенсивність позитивних переживань індивідом. (Аргайл 2003, р. 75)

Селігман же в свою чергу розробляє модель справжнього щастя, яка заснована на поєднаному сприйнятті особистого життя, як: приємного, хорошого, осмисленого. У цій системі приємне життя проявляється у жазі до позитивних емоцій, хороше життя до створення свого майбутнього, осмислене у натхненні зробити більше, ніж здається можливим. Унікальність цієї моделі полягає в тому, що вона побудована на двох підходах: хороше та осмислене життя на евдемоністичному та приємне на гедоністичному. За допомогою цього досліднику вдалося зробити модель довготривалою, адже вона поєднує не лише короткострокові приємні емоції гедоністичного підходу а й довготривалість у вигляді жаги до майбутнього та суб'єктивних оцінок себе. (Селігман, 2006)

Однак, на мою думку, не є правильним ототожнювати поняття щастя з задоволеністю життям. Щастя – це емоція під час якої людина цілком задоволена

своїм життям та умовами існування в цей момент (Гуляс, №7). Аргайл же розглядав щастя, як емоцію радості та головне, що він відокремлював радість, як єдино можливу позитивну емоцію переживань індивіда та говорив про її недовгостроковість. Згідно з цим скоріше правильно говорити про те, що задоволеність життям включає в себе переживання щастя, але переживання щастя є недостатнім для формування благополуччя. (Аргайл 2003).

Дві інші теорії останнім часом найкраще розвиваються за допомогою вивчення благополуччя у медичних цілях. Саме у медичній сфері широко почали вивчати вплив певних захворювань на якість життя та наявна велика база досліджень залежності благополуччя та добробуту. (Reis et al., 2013) (Geller et al., 2016)

У розгляді благополуччя як якості життя (Quality of life) теорії дослідників в основному ґрунтуються на ідеї протилежній теорії добробуту та розвиває теорії побудовані на гедоністичному та евдемоністичному підході. Зокрема, Фріш, Корнелл та Вільянуева та Рецлафф визначають благополуччя, як конструкт який руйнує рамки, що якість життя пов'язана лише з гарною кар'єрою, заробітком та кількістю прожитих років.

Також дослідники стверджують про те, що основою їх теорії є доробка вже існуючих теорій, які в основному побудовані на психологічному благополуччі, доданням ще двох аспектів життєдіяльності: фізичного благополуччя та соціального. (Frisch, Cornell та Villanueva, & Retzlaff, 1991) Ця та інші теорії якості життя здобули неабиякої популярності у вивченні якості життя серед тяжкохворих, а особливо на онкологічні захворювання. Адже в 80-ті роки існувала певна проблема з методами лікування тяжких хвороб та дослідники зверталися до поєднання методів та почали використовувати дослідження якості життя як додатковий метод вивчення самопочуття індивіда за для пошуку можливих впливових моментів життєдіяльності на фізичний стан (Nayak et al., 2017). Але через основну ідею досліджень якості життя як пошуку впливових змінних на благополуччя, теоретичний доробок цієї течії не настільки великий

як у минулих течій, та має велику кількість медиків противників використання дослідження щастя у клінічну цель.

Підхід дослідження благополуччя як здорового індивіда проглядався ще у теоріях Дієнера, але сам дослідник оцінював його по-іншому, а ось дослідники добробуту більш чітко формують свої уявлення виходячи з пов'язання благополуччя зі здоров'ям. Хоча навіть самі дослідники визначають, що, якщо розглядати благополуччя під парадигмою добробуту, то воно є настільки широким, що робить складнішим вимірювання його через те, що всі намагаються піти від медичного визначення благополуччя та наділити їх визначення більше ширшим розумінням. (Harari M. J, 2005) Але все ж таки основна ідея течії дослідження добробуту полягає у поєднанні оздоровчих теорій та теорій благополуччя.

Данн у 1961 році надав достатньо широке визначення благополуччя у розумінні добробуту, яке звучить, як: «Інтегрований метод функцій, орієнтований на максимілізацію потенціалу на який спроможний індивід» (Dunn, 1961). Це визначення сприймалося, як те, що лише людина здорова може розкрити свій максимальний потенціал, а максимальний потенціал сприймається, як досягнення благополуччя. Саме ця теорія дала поштовх дослідженням добробуту.

Іншим дослідником, який відштовхувався від теорії Данна. Білл Хетлер - людина, яка створили національний інститут добробуту (the National Wellness Institute). Дослідник вводить таке поняття, яке використовується дослідницьким центром у своїх роботах, що добробут – це активний процес за допомогою, якого люди дізнаються про більш благополучне існування і роблять вибір змінити свою життєдіяльність, таким чином, щоб вона відповідала їх новоствореним уявленням. Дослідницький центр, дає два визначення добробуту: перше - це свідомий, самостійно спрямований процес досягнення повного потенціалу. Друге визначення схоже на визначення суб'єктивного благополуччя, що добробут – це багатовимірна модель яка включає в себе спосіб життя, психічне

та духовне благополуччя та довкілля. (Six Dimensions of Wellness | National Wellness Institute, 2020)

Білл Хетлер також дав визначення шестикомпонентній моделі добробуту, яка включає в себе такі компоненти:

- Інтелектуальне благополуччя – самонаправлена поведінка, яка включає в себе постійний ріст, набуття нових знань, творче застосування, та розвиток критичного мислення. Напрямок думки, який сприяє більш задовільному існуванню.
- Фізичне благополуччя полягає у постійній жазі до досягнення, якомога кращої витривалості, гнучкості та сили, можливість контролювати свої життєво важливі функції, вміння контролювати легкі хвороби, наявність розуміння про правильного харчування.
- Емоційне благополуччя – виділяється своїм усвідомленням та сприйняттям високого спектру почуттів, наповнене здатністю вільно висловлювати свої почуття та ефективно керувати ними, наділене можливістю усвідомлювати та приймати себе та залишатися гнучким для особистого розвитку.
- Професійне благополуччя – визначається вмінням вносити свої унікальні навички у роботу, яка є суб'єктивно значущою. Відчуття залученості до матеріальної або нематеріальної діяльності та відчуття винагороди за неї.
- Соціальне благополуччя – можливість робити свій внесок у своє фізичне та соціальне оточення. Переживання активної ролі громадянина, велика кількість контактів з членами громади індивіда, гармонія зі своїм соціумом, прагнення до позитивних взаємозалежних стосунків – все це невід'ємна частина соціального благополуччя особистості.
- Духовне благополуччя – визначається залученістю до участі у духовному оздоровленні, наявність тяги покращення себе, вміння ставити під сумнів мету свого існування. Тяга до підставлення будь-чого під питання та пошук відповідей на ці запитання. Вміння сумніватися у багатьох

питаннях. Індивід, який досягнув духовного благополуччя, наділений такими характеристиками, як терпимість до протилежностей та суперечностей, що існують у світі. Він здатний брати участь у формулюванні систематичного світогляду та системи цінностей, що надають єдність, мету та цілі надіям, прагненню, думкам та діям. (Hettler, 1976).

Саме популяризації цієї концепції та досліджень заснованих на ній в 70-80-тих роках визвала «бум» правильного способу життя, покращення фізичного та ментального здоров'я, вживання корисної їжі та популяризації фізичної активності в масах.

Унікальність дослідження благополуччя полягає у його складності, тому що через невизначеність благополуччя, як такого, та переплетіння його теорій існують певні труднощі з концептуалізацією благополуччя. Однак починають з'являтися дослідження по типу роботи Селігман у 2010 році (Селигман, 2010, р. 20), результати якої свідчать про наявність позитивних кореляцій між психологічним та суб'єктивним благополуччями, що вказує на те, що компонент психологічного благополуччя, який проявляється у стабільному емоційному стані та переживанні позитивних емоцій, пов'язаний з суб'єктивним благополуччям.

1.1.2 Підходи до вивчення структурно - функціональних особливостей благополуччя

У своїй статті «Measuring Well-Being: A Review of Instruments» Філіп Кук і Тимофі Мелчерт (Cooke et al., 2016) описали 4 наявні підходи до вивчення благополуччя та концептуалізували вони їх таким чином:

1. Перший підхід – гедоністичний. Основний спектр вивчення – це задоволеність та щастя. Концепція суб'єктивного благополуччя Діенера - основний конструкт підходу, адже концепція зосереджена на

задоволеності життям, та переживанні позитивних та негативних емоцій. Благополуччя концептуалізується залежно від задоволеності життям. (E. Diener, R. A. Emmons, 1985)

2. Другий підхід – евдемоністичний. На противагу першій теорії, тут йде мова про складні конструкти – моделі, які сфокусовані на більшій кількості моментів, які переживає людина. Найвідоміша модель евдемоністичного підходу, з якої і почалося вивчення цієї течії вважається модель Ріфф, яка містить в собі 6 компонентів: самосприйняття, позитивні відносини, автономія, оволодіння навколишнім середовищем, мета життя та особистісне зростання (Ryff, 1989)
3. Третім підходом до дослідження благополуччя є дослідження, зосереджені на якості життя. Термін якість життя доволі часто ототожнюється у своєму розумінні з терміном благополуччя. Дослідження якості життя також отримало популярність у сфері медицини. Так, наприклад, у статуті ВОЗ прописано, що здоровою людиною вважається, коли в неї наявний повний баланс психологічних, фізичних та соціальних станів. (Законодавство України, 2020).
4. Четвертим підходом дослідники виділили добробут (wellness). Одне з ранніх визначень зосереджено на оптимальному функціонуванні та визначає оздоровчий стан як «інтегрований метод функціонування, орієнтований на максимізацію потенціалу, на який здатна людина» (Dunn, 1961. р4). Концептуалізація стосовно добробуту також не чітко прописана, як і у благополуччя та якості життя, але все ж таки дослідники визначають його, як не просто відсутність хвороб, а як набір більш суттєвих функцій особистості. Так, дослідник Паломбі визначає добробут, як багатогранну концепцію добробуту, як цілісного способу життя, яке включає в себе різні сфери життєдіяльності. (Polombi, 1992)

Загалом через наявність різних понять у сфері термінів благополуччя, якості життя, щастя, суб'єктивного благополуччя, вони усі є дуже змішаними та

не мають чіткого конструкту. Перші дослідники стверджували, що вони проводять дослідження психологічного благополуччя індивіда, згодом через «бум» досліджень якості життя, термін благополуччя почав ототожнюватися з якістю життя. В сучасній науковій спільноті суб'єктивне благополуччя, являє собою один з методів дослідження якості життя, а психологічне благополуччя, яке 40 років тому вважалося тим самим, зараз є одним з компонентів суб'єктивного благополуччя. Поряд з психологічним благополуччям стоять, соціальне, духовне, фізичне та моральне благополуччя. Дослідник Л. Куліков чітко окреслив кожен з типів благополуччя, зокрема:

- Соціальне благополуччя – задоволеність своїм соціальним статусом та актуальним станом суспільства до якого себе відносить особистість. Включає в себе задоволеність міжособистісними зв'язками, статусом у малих групах, а також почуття долученості до спільноти.
- Духовне благополуччя - пошук причетності до духовної культури суспільства, наявність можливості приєднуватися до багатства духовної культури, знаходження призначення людей у своєму житті, переживання сенсу свого існування. Як основний мотиваційний конструкт виступає віра, і не має різниці у що – бога, себе, успіх. Наповнення свого життя сенсом, через наявну віру у правильність своїх дій, є невід'ємною частиною суб'єктивного благополуччя. На думку автора, основним компонентом духовного благополуччя є можливість визначення притаманності до своєї віри.
- Матеріальне благополуччя – загальна задоволеність своїм не кількісним матеріальним станом та стабільністю цього матеріального стану.

Психологічне благополуччя – гармонічне відчуття психічних процесів, внутрішньої рівноваги, відчуття цілісності. Має чітку стійкість при загальній гармонії особистості. Психологічне благополуччя має більш складну форму, ніж інші, тут наявні два компоненти: когнітивний – наявність цілісної картини світу у суб'єкта та розуміння поточної життєвої ситуації. Руйнація когнітивної сфери

несе за собою інформація, яка не відповідає уявленням та вірі індивіда, невизначеність ситуації. Другий – це емоційний компонент психологічного благополуччя. Суть його у переживаннях індивідом, що об'єднують почуття, які зумовлені успішністю (або неуспішністю) суб'єкта у різних сферах його життєдіяльності. (Куликов, 2004. р. 71)

При навіть такому чіткому окресленні кожного з компонентів суб'єктивного благополуччя, дослідник навіть сам зазначає, що концептуалізація компонентів будь-якої суб'єктивності не може відкинути умовності цих термінів. Наприклад, відчуття приналежності до чогось більшого може виступати, як один з компонентів, як соціального так і духовного, якщо в духовному наявність віри сприймається, як щось належне, то можлива ситуація у якій індивід сприймає свою приналежність до певної спільноти, як щось більше і тут відбудеться переплетіння двох компонентів суб'єктивного благополуччя.

Стосовно суб'єктивного благополуччя у дослідника наявні такі уявлення, що це узагальнене і доволі стійке переживання, що має особливу значущість для особистості. Саме ця суб'єктивність та особисте значення і створює наявність домінанта серед всіх компонентів. Формує сприятливий стан індивіда, який в свою чергу сприяє узгодженим протіканню психічних процесів, успішному поведінки, що підтримує психічне і фізичне здоров'я, або ж, якщо розглядати негативний результат не сприятливий стан. (Куликов, 2004. р. 72)

Функції суб'єктивного благополуччя досить детально описав Р. Шаміонов. Йому вдалося виділити 4 взаємопов'язаних функції суб'єктивного благополуччя. Перша функція – регуляційна функція або адаптаційна. Вона полягає у регуляції внутрішнього ставлення до самого себе та взаємозв'язком з зовнішнім світом, основна особливість полягає в тому, що ця функція підсилює адаптацію людини та сприйняття самого себе. Друга функція – функція управління когнітивними процесами, які забезпечують адаптацію та інтеграцію особистості в соціумі, за допомогою організації та співвіднесені вже наявних знань та досвіду особистості. Третя функція – розвитку, яка забезпечує творчий рух саморозвитку

та забезпечення зовнішніх умов для задоволення потреб, що призводить до рівноваги системи особистості. Четверта функція – це поведінкова, її основна ідея полягає у тому, що вона полягає у виборі стратегій поведінки виходячи з спрямованості особистості та локусу благополуччя.

Сферу соціалізації дослідник поєднує з основними механізмами суб'єктивного благополуччя. Соціалізація формує орієнтири, за допомогою яких особистість буде формувати свої уявлення про благополуччя суспільства, що дасть змогу їй створити систему порівнянь в своїй уяві, що буде використовуватися під час оцінки свого статусу у суспільстві. (Шамяонов, 2008).

1.2 Сучасні світові підходи до вимірювання благополуччя

Існує велика кількість дослідницьких центрів по всьому світу, які сьогодні вивчають благополуччя згідно того чи іншого підходу до його визначення та різних методологій, які я хотів би розглянути у цій підглаві.

Індекс щасливої планети, який використовується для вимірювання «стійкого благополуччя», включає в себе такі характеристики, як: благополуччя, очікувана тривалість життя, нерівність результатів, екологічний стан. Обраховується індекс за допомогою формули: $(\text{благополуччя} * \text{очікувану тривалість життя} * \text{нерівність результатів}) / \text{екологічний стан}$. (Ваш Индекс лучшей жизни, 2021)

Пристосування до нерівності, на думку дослідників, грає важливу роль у порівнянні благополуччя між країнами. Через те, що в якості благополуччя та тривалості життя використовуються середні показники береться до уваги також і дисперсія результатів.

Благополуччя виступає у вигляді шкали Cantril Self-Anchoring Scale (Cantril, H. (1965), яка включає в себе одне запитання.

Унікальністю шкал з одним варіантом відповіді, є те, що індивід який вивчається від час проведення дослідження, особисто обирає суб'єктивно

важливі для нього характеристики благополуччя, чи то матеріальний стан, чи то фізичний, та надає оцінку на основі його суб'єктивних поглядів на благополуччя. Ця методика звільняє дослідників від розробки шкал, які включають в себе велику кількість типів благополуччя.

Повертаючись до більше медичного розуміння благополуччя, як відсутність відхилень у негативний бік почуття індивіда, існує анкета загального стану здоров'я General Health Questionnaire (General Health Questionnaire, 2017) – скринерний інструмент, який використовується для відображення наявності незначних психічних порушень серед великих груп населення. Використовується для вимірювання всіх вікових груп, окрім дітей. Є чуйним до короткострокових переживань індивіда. Вимірювання відбувається наданням респонденту певного терміну по типу “Втрата сну через тривожність” та запитанням «Чи не відчував він його останнім часом?» з варіантами відповіді «краще/гірше ніж звичайно» оцінка, яких відбувається за стандартною шкалою Лайкерта. Під час використання цього методу була виявлена негативна кореляція з показниками якості життя, що вказує на те, що хто переживає тривогу останнім часом обирають нижчі показники у запитаннях стосовно якості життя. (Montazeri et al., 2003)

Європейський Фонд покращення життя та праці також займається дослідженням якості життя та проводив лонгетюдне дослідження починаючи з 2003 року, закінчуючи 2016 роком, яке включало в себе 4 хвили та бере до уваги думку жителів більше, ніж 30 країн Європи. В основному підхід дослідників зосереджений на дослідження трьох головних об'єктів.

- Якість життя, яка включає в себе дослідження: суб'єктивного благополуччя, оптимізму, здоров'я, рівня життя, депривації, балансу роботи та особистого життя.
- Якість суспільства з вимірюванням: соціальної незахищеності, сприйняття соціальної ізоляції та соціальної напруги, участь у житті суспільства, а також жага до навчання протягом всього життя.

- Якість державних послуг вимірюється за допомогою: охорони здоров'я, догляд за дітьми та інші державні послуги.

Загалом, як ми побачили раніше, існує певна тенденція до поєднання суб'єктивних оцінок благополуччя та об'єктивних. Однак, при цьому всьому існують дослідження, які стверджують про наявність кореляції між об'єктивними показниками та суб'єктивними. Дослідження Кайонда Губерт Нгамаба, в якому вона зі своїми колегами змогла підтвердити те, що існує кореляція між рівнем суб'єктивного благополуччя та здоров'ям людини на рівні 0,34 (European Journal of Public Health, 2017, P. 879–885). Або, наприклад, велика кількість досліджень на тему кореляції між матеріальним станом на суб'єктивним благополуччям. Загалом ці всі дослідження були підсумовані Diener-ом у 2002 році, де він доказав те, що матеріальний стан впливає на людей, які мають невеликий дохід та кореляція зменшується з ростом рівня доходу індивідів, адже люди з більшим доходом на думку автору живуть у багатших країнах, де наявна матеріальна культура. При цьому всьому автор вказує на те, що його розуміння матеріального стану відноситься лише до грошей, а не задоволеності процесом та результатом роботи та внеску до суспільства, адже існують дослідження в яких підтверджується те, що дохід негативно впливає на рівень розлучень (Clydesdale, 1997), збільшення стресу (Diener, 1993), та зменшення задоволеності заняттям недовготривалими активностями. (Diener & Biswas-Diener, 2002)

Загалом через наявну кореляцію між об'єктивними оцінками та суб'єктивними ми можемо стверджувати про те, що суб'єкте благополуччя може виступати у ролі більше якісного інструмента отримання загальних оцінок стосовно якості життя, адже саме ця суб'єктивність дає змогу людині вирізнити найбільш важливі суб'єктивні аспекти для формування фінального балу. Адже важко сказати, по якому критерію можна порівнювати людей з різних країн з усіх куточків світу, ніхто не оцінить їх особисту важливість краще, ніж роблять це

вони і саме тут наявність методологію досліджень суб'єктивного благополуччя стає корисним та відображає свій потенціал.

Дослідження OECD Better life index, основна ідея якого – допомогти країнам збільшити рівень якості життя, за допомогою суб'єктивної оцінки пріоритетних аспектів їх благополуччя. Основна логіка полягає в тому, що люди з усього світу при переходжені на головну сторінку сайту визначали найбільш важливі для них характеристики вибираючи по шкалі від одного до п'яти. Індекс включає в себе 11 індикаторів, такі як: житлові умови, дохід, робота, суспільство, освіта, екологія, громадські права, здоров'я, безпека, баланс роботи та відпочинку, суб'єктивна задоволеність життям. Та в результаті для кожної країни створюється індекс потреб, що за суб'єктивною думкою самих респондентів, може вплинути на їх якість життя. (Ваш Индекс лучшей жизни, 2021)

Більшість дослідницьких центрів, які в основі своєї діяльності визначають дослідження благополуччя, займаються не лише знаходженням загального рівня за допомогою набору індикаторів, як це вказано вище, а також і пошуком впливових змінних на благополуччя людей. Так, наприклад Happiness Research Institute, який базується в Данії займається лише пошуком корелятив впливу на щастя індивідів по всьому світу. Одними з останніх публікацій дослідницького центру були: «Дослідження благополуччя під час Covid-19», «Очікувана тривалість життя виходячи з благополуччя індивіда», «Загальний індекс задоволеності життям», «Вплив псоріазу на благополуччя», «Як підвищити рівень якості життя підлітків». (The Happiness Research Institute | The science of well-being, 2021)

Вище були представлені дослідження, які включали в себе суб'єктивні показники вимірювання, благополуччя та щастя. Однак, існують також і банальні багатьом відомі об'єктивні показники, такі як: ВВП на душу населення, споживчий кошик, рівень бідності, нерівність у доходах. Прикладом такого дослідження, може бути індекс людського розвитку, який проводиться

програмою розвитку ООН та включає в себе такі три об'єктивні показники: очікувана тривалість життя, рівень грамотності населення, валовий національний дохід. Статистичні дані надаються дослідницькими центрами по всьому світу та аналізуються експертами ООН (2013 Human Development Report | Human Development Reports, 2013)

Баланс між об'єктивним та суб'єктивним благополуччям є дуже важливим, адже саме лише під час двох позитивних думок стосовно станів благополуччя, буде досягнуто суцільного благополуччя. Під час викривлення у бік, що об'єктивна оцінка позитивна, а суб'єктивна негативна, індивіди будуть зазнавати руйнуванню їх очікувань та реальності якості їх життя. При ситуації, коли суб'єктивна оцінка зазнає позитивних значень, а об'єктивна негативних, відбувається пристосування індивідів до умов, через це вони зазначають про гарну особисту оцінку, через дуже низькі уявлення про якість життя.

Як ми можемо побачити сьогодні використовуються велика кількість різноманітних шкал для вимірювання, які в основі своїй поділяються на дві групи шкали евдемоністичної течії, які включають в себе дослідження аспектів шести компонентів, визначеними Ріфф з основною ідеєю про те, що найвища якість життя досягається не як результат задоволення, а як поєднання елементів мети життя та зростання та дослідження гедоністичного підходу, які вивчають афективний компонент та/або когнетивний компонент(задоволеність життям та задоволеність роботою та відносинами в сім'ї) з головною ідеєю, що високий рівень якості життя наступаю з високим рівнем задоволеності життям. (Diener, 1999) (Ryff, 1989).

Дослідження когнітивної течії прийшли до того, що вони перейшли в оціночні дослідження благополуччя. Оціночну методологію зараз використовують більшість дослідницьких центрів і саме серед них ми й вибрали методологію для цього дослідження. Загалом шкали для вимірювання благополуччя можуть бути дуже різним, включати в себе різну кількість запитань, мати різне направлення, мати чіткі запитання або приховані.

Та загалом я для себе виділив такі три характеристики для шкал, які будуть використовуватися, як інструмент дослідження. По-перше шкали мають включати в себе різну кількість запитань. По-друге шкали мають мати однакові віяла відповідей. По-третє шкали не мають включати в себе багато запитань.

Дослідивши оціночні шкали сучасних дослідницьких центрів, ми знайшли дві, які підпадають під основні умови даного дослідження. Перша – шкала Кентрилл, яка використовувалася в своїх дослідженнях Інститутом Геллапа та була розроблена ще у 1965 році (Cantril, H. (1965), (Gallup, 2009). Ця шкала також використовується і у інших дослідженнях, наприклад, у ролі благополуччя в дослідженні Harry planet Index. Шкала складається з одного запитання, яке виглядає таким чином – «Уявіть перед собою драбину, сходинки якої пронумеровані від 0 до 10 вгору, де остання сходинка являє собою найкраще суб'єктивне життя, а нижча найгірше, на якій сходинці ви особисто знаходитесь зараз?». Також існує інтерпретація цього запитання в майбутньому, де саме запитання замінюється на: «Як ви вважаєте на якій сходинці ви будете знаходитися через 5 років?». Друга шкала – це шкала, яка використовується Центром статистики Великобританії. Шкала використовувалася у щорічних дослідженнях благополуччя, та я взяв її фінальний варіант з 4 запитаннями, які дадуть змогу оцінити рівень благополуччя, як за допомогою позитивних, так і негативних оцінок. Шкала включає в себе три позитивних запитання, а саме «Загалом, наскільки ти задоволений своїм життям сьогодні?», яке вимірює оціночне благополуччя; «Загалом, наскільки ви вважаєте, що те, що ви робите у своєму житті, варте?», яке вимірює евдемоністичне благополуччя: «Загалом, наскільки ти був щасливим учора?», яке вимірює емоційне благополуччя та одне негативне «Загалом, наскільки ви переживали вчора?», що загалом дає змогу сформуванню індекс благополуччя індивідів. Шкала цілком підходить для нашого порівняння, адже вона також має віяло відповідей, яке містить в собі шкалу від 0 до 10, де 0 «зовсім ні», а 10 «повністю». Наявність слова вчора не несе за собою, ніяких проблем, адже, як ми вже визначили раніше, дослідження благополуччя

роблять скрінінг короткострокового стану індивідів останнім часом. (Tinkler, 2015)

Отже, благополуччя визначається дослідниками як конструкт погляду на життя індивіда виходячи з його явлень про хороше/погане життя. Суб'єктивне благополуччя – це конструкт, який включає в себе такі елементи, як соціальне, психічне, матеріальне, духовне, фізичне благополуччя індивіда. Саме суб'єктивність погляду є найважливішою особливістю в ситуації, коли для одного індивіда його фізичний стан може вважатися задовільним, інший же індивід буде сприймати його песимістично. Саме тому суб'єктивне благополуччя домінує над об'єктивним вимірюванням благополуччя, наприклад, пряме стандартне запитання про матеріальне благополуччя в сучасних українських опитниках є гарним прикладом суб'єктивного благополуччя, адже віяло відповідей включає не цифрове ранжування, а особистісне, чи вистачає вам грошей на їжу, або чи можете ви собі дозволити дорогі речі, але ці дорогі речі в уявленні індивідів сприймаються по-різному.

Існує чотири основні течії вивчення суб'єктивного благополуччя, але всі вони побудовані на двох основних підходах гедоністичний підхід та евдемоністичний. Перший підхід є родоначальником дослідження суб'єктивного благополуччя, та першими дослідниками цієї теми були Н. Бредберн та Е. Дієнер, а вже згодом відбулася популяризація альтернативного методу, який з'явився як еволюційна форма першого, що призвело до великого поширення досліджень з використанням методу суб'єктивного благополуччя. Гедоністичний підхід бере за основу емоції (афекти), чи то позитивні, чи то негативні, та загальне відчуття індивіда щодо рівня задоволеності життя. А другий підхід, у свою чергу, відходить ближче до вимірювання благополуччя через набір компонентів, які створюють певний конструкт. Сучасні дослідження говорять про малу кількість використання афективного підходу, через банальну застарілість цього методу. Також існують ще два підходи – ставлення до благополуччя, як до методу вимірювання якості життя та добробуту. У дослідженнях якості життя

благополуччя сприймається як скрінерний інструмент, а у розумінні wellness теоретиків, як відсутність якихось хвороб або розладів. Wellness підхід часто використовується у дослідження медиків. Загалом, цей широкий та різнобічний погляд призводить до головної проблеми благополуччя, а що ж воно вимірює? У рамках цієї роботи, благополуччя визначається як суб'єктивний погляд на рівень та можливостями власного існування у порівнянні з особистими уявленнями про благополуччя, що підпадає під теорію суб'єктивного погляду на свою якість життя. Об'єктивні методи вимірювання якості життя використовуватися не будуть.

РОЗДІЛ 2. СУБ'ЄКТИВНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ

2.1 Дизайн дослідження суб'єктивного благополуччя

До генеральної сукупності входять студенти НаУКМА 1-4 року навчання. Обсяг генеральної сукупності $N = 3901$. Довірчий інтервал 95%, Похибка (без урахування дизайн - ефекту) не перевищує: 4,96% — для показників, близьких до 50%, 4,3% — для показників, близьких до 25%, 3,22% — для показників, близьких до 12%, 2,16% — для показників, близьких до 5%, що вважалися задовільними для проведення цього дослідження. Вибірка сформована за допомогою систематичного методу відбору з кроком 12 та включає в себе $n = 355$.

Дослідження проводилося за допомогою методу інтернет опитування. Інтернет опитування пришвидшує доступ до респондента, при цьому дає змогу відповідати, коли йому буде зручно. Використання Face to face було неможливим через карантинні обмеження на території України та через введення дистанційної форми навчання.

Для вимірювання суб'єктивного благополуччя використовувалася дві шкали: перша – це шкала Кентрилл, яка є головним інструмент для дослідження благополуччя в дослідницькому центрі Happy planet index, друга шкала – це шкала Центру Національної статистики Великобританії.

Перша шкала включала в себе 2 запитання (Друге запитання використовувалося у вигляді експериментального вигляду першого запитання) Друга шкала включала в себе 4 запитання, 3 з яких прямі та 1 обернене. Віяло відповідей включало в себе варіанти від 1 до 10, де (0-4) - оцінюється, як низький рівень, (5-6) - середній, (7-8) - високий, (9-10) - дуже високий. Анкета представлена у Додатку А.

Авторське опитування студентів НаУКМА проводилось з 09 лютого по 1 березня 2021 року. Контакти респондентів було надано студентським відділом кадрів. Розсилка анкет відбувалася особистими повідомленнями у месенджері Telegram. Статистичний аналіз даних відбувався в програмі SPSS 24.

2.2 Результати дослідження студентів НаУКМА

Після проведення особистого дослідження, в яке були включені запитання стосовно суб'єктивного благополуччя респондентів, яке вимірювалося двома шкалами у поєднанні з 11 запитаннями стосовно соціально – демографічних характеристик респондентів. Ми отримали наступні розподіли вибіркової сукупності:

Стать у вибірковій сукупності цього дослідження представлена як репрезентативна характеристика та за допомогою вагів була скорегована у бік точного розподілу студентів у НаУКМА. Розподіл був наступний: 34,4% чоловіків та 65,6% жінок. Дані представлені у таблиці 2.2.1

Таблиця 2.2.1 Розподіл вибіркової сукупності за статтю

Стать	Кількість	Відсоток
Чоловік	122	34,4%
Жінка	233	65,6%

Рік навчання був однією з репрезентативних характеристик під час формування вибірки. У таблиці 2.2.2 наявний відсотковий розподіл відносно генеральної сукупності.

Таблиця 2.2.2 Розподіл вибіркової сукупності за роком навчання

Курс	Кількість	Відсоток
1 курс БП	107	30,1%
2 курс БП	90	25,4%
3 курс БП	84	23,7%
4 курс БП	74	20,8%

Остання репрезентативна характеристика, яку вдалося дізнатися від студентського відділу кадрів - це розподіл за факультетами. Згідно розподілу зазначеному у таблиці 2.2.3, найпопулярнішими факультетами є ФСНСТ, ФГН та ФЕН, факультет, а ФПРН – найменшпопулярний.

Таблиця 2.2.3 Розподіл вибіркової сукупності за факультетом

Факультет	Кількість	Відсоток
ФГН	78	22,0%
ФЕН	75	21,1%
ФІ	48	13,5%
ФПвН	42	11,8%
ФПрН	33	9,3%
ФСНСТ	79	22,3%

Розподіл вибіркової сукупності представлений у таблиці 2.2.4, який включає в себе відповідь на запитання «Вкажіть Ваш середній конкурсний бал» був групований згідно з Європейської кредитно-трансферної системи та проблемними для аналізу ми отримали дві групи студентів, а саме 60-65 та 66-70 балів, адже у вибірці представлено менше 30 випадків та не можемо стверджувати про якість даних про порівнянні цих груп, тому вони не будуть брати участь у пошуку статистично значущих відмінностей.

Таблиця 2.2.4 Розподіл вибіркової сукупності спираючись на успішності студентів

Успішність	Кількість	Відсоток
60-65	4	1,1%
66-70	22	6,3%
71-80	82	23,2%
81-90	144	41,0%
91-100	100	28,4%

Розподіл вибіркової сукупності за незалежним проживанням від батьків, наступний: 77% респондентів проживають з батьками, а у свою чергу 23 проживають окремо, при цьому окреме проживання не розділялося на гуртожиток та інші. Дані представлені у таблиці 2.2.5

Таблиця 2.2.5 Розподіл вибіркової сукупності за тим, чи проживають респонденти з батьками

Чи проживаєте Ви з батьками?	Кількість	Відсоток
Так	273	76,8%
Ні	82	23,2%

Вибіркова сукупність, представлена у таблиці 2.2.6, відображає розподіл наявності братів/сестер у респондентів, згідно якого 73% мають братів/сестер, а 27% не мають ні братів, ні сестер.

Таблиця 2.2.6 Розподіл вибіркової сукупності за наявністю братів/сестер

Наявність братів/сестер	Кількість	Відсоток
Так	261	73,5%
Ні	94	26,5%

Розподіл працевлаштування, який представлений у таблиці 2.2.7, стверджує про те, що у дослідження потрапило 170 людей, які мають роботу, що складає 48% вибірки та відповідно 185 (52%) людей не працевлаштовані.

Таблиця 2.2.7 Розподіл працевлаштування вибіркової сукупності

Працевлаштування	Кількість	Відсоток
Так	170	48,0%
Ні	185	52,0%

Розподіл відповідей серед працевлаштованих респондентів, стосовно їх навантаження на робочому місці наступний: 63% - працюють менше 20 годин на тиждень, 27% - працюють 21-40 годин на тиждень, а 10% - працюють повний робочий день з навантаженням більшим за 41 годину на тиждень. Дані представлені у таблиці 2.2.8

Таблиця 2.2.8 Розподіл вибіркової сукупності за кількістю робочих годин на тиждень

Кількість робочих годин	Кількість	Відсоток
1-20 годин на тиждень	107	63,0%
21-40 годин на тиждень	45	26,6%
Більше 41 години на тиждень	18	10,4%

Розподіл представлений у таблиці 2.2.9 вказує на те, що у 78% батько має повну вищу освіту, що є високим показником наукового капіталу батьків, адже всього 22% не мають вищої освіти.

Таблиця 2.2.9 Розподіл вибіркової сукупності за освітою батька

Освіта батька	Повна вища	Неповна вища	Середня спеціальна	Професійно-технічна	Повна середня	Неповна середня	Початкова
Кількість	242	27	7	42	20	3	3
Відсоток	70,4%	7,9%	1,9%	12,3%	5,8%	0,8%	0,8%

Розподіл у таблиці 2.2.10 відображає науковий капітал матері, та тут ситуація трохи краща, адже вищу освіту здобули 87% матерів респондентів. Все це може вказувати на наявність високого наукового капіталу студентів НаУКМА.

Таблиця 2.2.10 Розподіл вибіркової сукупності за освітою матері

Освіта матері	Повна вища	Неповна вища	Середня спеціальна	Професійно-технічна	Повна середня	Неповна середня	Початкова
Кількість	288	17	15	16	8	5	0
Відсоток	82,7%	4,7%	4,4%	4,5%	2,3%	1,4%	0,0%

Розподіл матеріального становища респондентів, що наявний у таблиці 2.2.11 вказує на те, що у вибірці представлено 19% людей з найкращим суб'єктивним матеріальним становищем, 52% людей, які не можуть дозволити купувати собі дорогі речі, 23% мають рівень достатку, який визначається тим, що їм не вистачає на харчування, але не вистачає на масштабні покупки, 5% людей, які вистачає тільки на харчування та < 1%, який не вистачає на їжу. Все це вказує на те, що серед студентів Києво-Могилянської академії велика частина має можливість жити в достатку та живе з високим рівнем матеріального становища.

Таблиця 2.2.11 Розподіл вибіркової сукупності за матеріальним становищем

Матеріальне становище	Грошей не вистачає навіть на необхідні продукти	Вистачає на харчування та на придбання необхідних недорогих речей	У цілому на життя вистачає, але придбання речей тривалого вжитку, таких як меблі	Живемо забезпечено, але зробити деякі покупки ми поки що не в змозі (купити квартиру, автомобіль, тощо)	Ми можемо собі дозволити придбати практично все що захочемо
Кількість	2	16	83	185	69
Відсоток	0,6%	4,6%	23,3%	52,1%	19,3%

2.2.1 Результати дослідження шкали Офісу Національної Статистики Великобританії

Провівши кількісне дослідження серед студентства НаУКМА та закодувавши всю отриману інформацію в IBM SPSS 24 та зваживши за статтю, факультетами та роком навчання, було отримано наступні результати. Середній бал суб'єктивного благополуччя серед студентів Києво-Могилянської академії за шкалою Офісу Національної Статистики Великобританії дорівнює 5,93 зі стандартним відхиленням 2,05, максимальний отриманий бал - 10, мінімальний – 1. 4 рівні шкали наповнені у такому співвідношенні: низький – 40,3%, середній – 25,5%, високий – 25.3%, дуже високий – 8.9% Студенти мали середній рівень благополуччя з незначним відхиленням у бік вищого рівня, що може стверджувати про помірне сприйняття свого рівня життя усіма студентами НаУКМА.

Дані в таблиці 2.2.1.1 вказують на те, що рівень суб'єктивного благополуччя в перших трьох роках навчання майже не зазнає змін і має досить близькі значення до середнього показника усього дослідження. Значення четвертого року вказує на покращення благополуччя після минулих років. На мою думку, збільшення рівня благополуччя на 4 році навчання пов'язане з тим, що студенти ближче до завершення навчання отримують можливість автономізувати своє життя від університету, що може збільшити їх, наприклад, рівень матеріального стану, що в свою чергу може спричиняти згодом і ріст благополуччя. Однак метод дисперсійного аналізу вказує нам про те, що статистична різниця між роками навчання відсутня.

Таблиця 2.2.1.1 Розподіл суб'єктивного благополуччя за роками навчання

	Рік навчання			
	1	2	3	4
Рівень суб'єктивного благополуччя	5,89	5,75	5,81	6,40

**Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Розподіл за факультетами, який зазначений в таблиці 2.2.1.2, вказує на стабільний рівень суб'єктивного благополуччя на наступних факультетах: гуманітарному, інформатики та природничому, які мають рівні дуже близькі до середнього рівня по університету. Найбільше відхиляються від середнього факультети правничих та економічних наук, при використанні методу дисперсійного аналізу, суттєвих різниць між факультетами не було виявлено.

Таблиця 2.2.1.2 Розподіл за факультетами

Рівень суб'єктивного благополуччя	Факультет					
	ФГН	ФЕН	ФІ	ФПвН	ФПрН	ФСНСТ
	5,90	6,07	5,86	6,16	5,87	5,82

**Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Середні значення, які зазначені у таблиці 2.2.1.3 вказують на те, що за використання шкали суб'єктивного благополуччя за шкалою Офісу Національної Статистики Великобританії, вищій рівень благополуччя мають студенти, які або взагалі не прикладають зусиль для навчання та мають низькі бали, або ж студенти найкраще навчаються. Оцінка найгіршого рівня 60-65, на мою думку, не можлива через малу кількість отриманих відповідей у рамках цього балу (4 людини). Статистично значущих відмінностей з використанням методу дисперсійного аналізу не було виявлено.

Таблиця 2.2.1.3 Розподіл за балами

	Бали				
Рівень суб'єктивного благополуччя	91-100	81-90	71-80	66-70	60-65
	(100)	(144)	(82)	(22)	(4)
	6,77	5,50	5,41	6,00	6,31

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Середній рівень суб'єктивного благополуччя чоловіків та жінок знаходиться приблизно на однаковому рівні. Для перших він становить 5,97, для других 5,78. Наявна не суттєва різниця у показниках за статтю. За допомогою Т - критерія Стьюдента, можемо дізнатися, що немає статистично значущої різниці. Дані представлені у таблиці 2.2.1.4

Таблиця 2.2.1.4 Розподіл за статтю

	Стать	
Рівень суб'єктивного благополуччя	Жіноча	Чоловіча
	6,05	5,88

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Загальна стан розподілу суб'єктивного благополуччя та матеріального стану наступна: повторюється картина з успішністю студентів, де благополуччя зростало разом з успішністю, так і матеріальне становище зростає разом с благополуччям. Кореляція Кендала знаходиться на рівні - 0,125 - це відносно слабкий коефіцієнт кореляції, хоча він є значущим. Тобто кореляція є, але дуже слабка. Відповіді «Грошей не вистачає» та «Вистачає лише на харчування» не можуть використовуватися в аналізі, через малу кількість представлень у вибірці. Наявна статистично значуща різниця у рівнях людей, яким в цілому вистачає на життя та тих, хто живе забезпечено, але не можуть придбати все що захочуть. Дані представлені у таблиці 2.2.1.5

Таблиця 2.2.1.5 Розподіл за матеріальним становищем

	Грошей не вистачає (2)	Вистачає на харчування (16)	У цілому на життя вистачає (83)	Живемо забезпечено (185)	Ми можемо собі дозволити придбати практично все що захочемо (69)
Рівень суб'єктивного благополуччя	2,69	5,29	5,61	6,16	5,99

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Стосовно запитання «Чи проживаєте ви з батьками?» розподіл представлений у таблиці 2.2.1.6, на якому можна побачити наявну різницю у рівні благополуччя між людьми, які проживають з батьками або окремо від них, але різниця не настільки велика, щоб T – критерій Стьюдента вказав на відсутність статистичної різниці.

Таблиця 2.2.1.6 Розподіл, який включає чи проживає респондент з батьками

Чи проживаєте Ви з батьками?		
Рівень суб'єктивного благополуччя	Так	Ні
	5,84	6,27

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Розподіл наявності братів чи сестер, представлений у таблиці 2.2.1.7, вказує на те, що майже немає різниці у відповідях між людьми, які мають братів чи сестер та які займають позицію однієї дитини у сім'ї.

Таблиця 2.2.1.7 Розподіл наявності братів/сестер

Наявність братів/сестер		
Рівень	Так	Ні
суб'єктивного благополуччя	5,87	5,97

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Розподіл, який представлений у таблиці 2.2.1.8, відображає картину рівня благополуччя відносно працевлаштованості студентів, з нього ми можемо побачити наявну суттєву різницю у середніх показниках, яка підтверджується за допомогою статистичного критерія Стюдента, що говорить про те, що працевлаштовані студенти мають статистично значущо вищий рівень суб'єктивного благополуччя за шкалою Офісу Національної Статистики Великобританії.

Таблиця 2.2.1.8 Розподіл працевлаштованості

Чи працюєте Ви зараз?		
Рівень	Так	Ні
суб'єктивного благополуччя	6.21	5,69

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Згідно з розподілом представленим у таблиці 2.2.1.9, який представляє середні показники працевлаштованих людей, можна побачити, що зі збільшенням навантаження на роботі, збільшується і рівень благополуччя студентів, але значуща кореляція відсутня та статистично значущих відмінностей у відповідях студентів немає.

Таблиця 2.2.1.9 Розподіл робочого навантаження

Скільки годин на тиждень Ви витрачаєте на роботу?			
Рівень суб'єктивного благополуччя	1-20	21-40	41+
	6,10	6,27	6,72

*Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий

Досліджуючи кожне запитання шкали більш детально, можна побачити таку ситуацію: середні показники по запитанню «Наскільки ви в цілому задоволені своїм життям в даний час?» = 6,26, «В цілому, наскільки ви вважаєте, що те, що ви робите в своєму житті, має сенс?» = 5,93, «В цілому, наскільки ви були щасливі вчора?» = 5,74, «В цілому, наскільки тривожним ви відчували себе вчора?» = 5,84. Спираючись на ці результати, ми можемо сказати, що загальна задоволеність якістю життя отримує вищих оцінок, у порівнянні з іншими запитаннями шкали, а запитання стосовно щастя, навпаки схиляє дану шкалу у низ. Дані представлені у таблиці 2.2.1.10

Таблиця 2.2.1.10 Середні показники кожного з запитань шкали Офісу Національної Статистики Великобританії

Задоволеність в цілому	Сенс	Щастя	Турболивість
6,26	5,93	5,74	5,84

Використовуючи метод конфірматорного факторного аналізу, який є якісним інструментом для перевірки теоретичного підходу до шкал з практичним представленням у дослідженні. У рамках факторів у нас будуть виступати шкали суб'єктивного благополуччя. Використовуючи метод Maximum likelihood з методом обертання Direct oblmin, ми отримали наступні результати:

- КМО Бартлетт тест знаходиться на рівні 0,719 з χ^2 881,6, ступенями свободи 15 та з наявним значущим результатом тесту, що говорить про те, що наявна кореляція між змінними.

- Критерій узгодженості моделі має χ^2 62,19 з ступенем свободи 4 та з значущим результатом. Однак, існують дослідження, які вказують на те, що тест гірше працює зі збільшенням кількості досліджених одиниць (вибірки) (Marsh, 1994).
- У рамках цієї моделі було відібрано два фактори, але первинні результати є незадовільними, адже ми отримали фактори, що не включають в себе запитання про тривожність, адже у двох факторах навантаження цієї змінної $> 0,03$. Однак, якщо дивитися на інші змінні у факторній моделі, то вони розподілені правильно. Перший фактор зі змінними шкали Кентрилл з навантаженням: запитання про сьогоднішнє – 0,496; запитання про майбутнє 1,06. Другий фактор який включає в себе позитивні запитання зі шкали офісу Національної Статистики Великобританії з навантаженням: задоволеність – 0,98; щастя – 0,83; сенс – 0,68.

Якщо ж спробувати покращити нашу модель виключенням запитання про тривожність, то ми отримаємо такі результати:

- КМО Бартлетт тест знаходиться на рівні 0,757 з χ^2 908,29, ступенями свободи, які дорівнюють 10-ти та з наявним значущим результатом тесту, що також вказує на наявну кореляцію між змінними
- Критерій узгодженості з χ^2 22,18 ступенем свободи 1 та зі значущим результатом тесту, що також дає нам змогу продовжувати факторний аналіз
- У рамках моделі було виділено 2 фактори, які були правильно розподілені. Перший фактор включає в себе позитивні запитання з першої шкали та з навантаженням: щастя – 0,85; задоволеність – 0,45; сенс – 0,79. Та другий фактор, який включає в себе запитання зі шкали Кентрилл з навантаженням основного запитання - 0,55, запитання про майбутнє – 1.05.

Після проведення первинного підтверджуючого факторного аналізу за допомогою програми SPSS, було прийнято рішення використовувати більш якісний інструмент для вимірювання підтверджуючого факторного аналізу, а саме LISREL, де у нас з'явилася можливість створити факторну модель, яка

включає в себе дві шкали з предикторами у вигляді запитань цих шкал. Та ми отримали наступні результати якості моделі:

- Якщо включати в аналіз всі змінні в аналіз то кореляція між двома шкалами дорівнює 0,65. Дані представлені у таблиці 2.2.1.11
- За допомогою метода т-статистики ми дізналися, що змінна стосовно тривожності не являється фактором, що впливає на формування рівня якості життя у шкалі офісу Національної Статистики Великобританії, а також це підтверджується низьким r^2 , який знаходиться на рівні 0,0012, що дало нам змогу в подальшому виключити дану змінну з нашої моделі
- NFI = 0.93, CFI = 0,94, RMSEA = 0.15, GFI = 0.94, SRMR = 0,048. Усі показники окрім RMSEA, що знаходиться на близькому до допуску рівні вказують на те, що теоретичний підхід до виділення факторів, якісно відтворюється на емпіричних даних у рамках цього дослідження.

Таблиця 2.2.1.11 Показники якості шкал

Кореляція між шкалами	Альфа кронбаха ОНСВ*	Альфа кронбаха ОНСВ без тривожності	Альфа кронбаха Кентрілл
0,65	0,67	0,87	0,78

*ОНСВ – Офіс Національної Статистики Великобританії

Задля покращення подальших досліджень з використанням цих шкал з факторної моделі було видалено змінну стосовно тривожності у шкалі офісу Національної Статистики Великобританії та показники були покращені та знаходилися на наступному рівні: NFI = 0.98, CFI = 0.98, RMSEA = 0.12, GFI = 0.97, SRMR = 0.025. Знову ж таки усі показники знаходяться у допуску якісної моделі, окрім RMSEA, який ще ближче наблизився до порогового рівня 0.1. Усі ж інші показники впевнено закріпилися за рівнем того, щоб сказати, що модель якісна та добре відтворюється на отриманих даних.

Показник Альфа Кронбаха шкали Офісу Національної Статистики Великобританії у рамках цього дослідження = 0,679. Як ми можемо побачити у

Таблиці 2.2.1.12, що загалом перші три запитання у рамках цієї шкали мають рівень кореляції між собою більший за 0,6, а ось запитання, яке стосується турботливості, що може негативно впливати на рівень внутрішньої узгодженості у рамках цієї шкали. При виключенні даного запитання з даної шкали, ми отримуємо Альфа Кронбаха, який дорівнює 0,877.

Альфа Кронбаха же для другої шкали дорівнює 0,782 та кореляцією, між компонентами шкали на рівні 0,64 вказує на те, що наявна задовільна узгодженість, між компонентами моделі.

Змінивши метод формування рівня суб'єктивного благополуччя, який тепер включає середню оцінку по трьом запитанням, а саме «Наскільки ви в цілому задоволені своїм життям в даний час, «В цілому, наскільки ви вважаєте, що те, що ви робите в своєму житті, має сенс?», «В цілому, наскільки ви були щасливі вчора?» розподіли соціально демографічних характеристик студентів змінилися та отримали такі результати:

Середній рівень суб'єктивно благополуччя після виключення запитання «В цілому, наскільки тривожним ви відчували себе вчора?» дорівнює 5.98 з стандартним відхиленням 2,55, що на 0,16 вище, ніж, коли це запитання було включено у формування загальної шкали. Дані представлено у таблиці 2.2.1.12

Таблиця 2.2.1.12 Міжкомпонентна кореляція шкали Офісу Національної Статистики Великобританії

	Задоволеність в цілому	Сенс	Щастя	Турболивість
Задоволеність в цілому	1,000	0,691	0,769	0,083
Сенс	0,691	1,000	0,649	0,101
Щастя	0,769	0,649	1,000	-0,133
Турболивість	0,083	0,101	-0,133	1,000

Рівень суб'єктивного благополуччя по шкалі Офісу Національної Статистики Великобританії з виключенням оберненого запитання серед студентів різних років навчання представлений у таблиці 2.2.13 майже не змінився. 1 рік – збільшився на 0,08, 2 – зменшився на 0,03, 3 – збільшився на 0,23, 4 – збільшився на 0,28. Суттєвих змін не було знайдено, адже мною було визначено поріг у 0,3, як суттєвий. Розподіл зазначений у таблиці 2.2.1.13

Таблиця 2.2.1.13 Розподіл суб'єктивного благополуччя за роками навчання

	Рік навчання			
	1	2	3	4
Рівень суб'єктивного благополуччя	5,89	5,66	5,90	6,57

**Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Показники зазначені у таблиці 2.2.14 майже серед усіх факультетів представлених у цьому дослідженні змінилися. Рівень суб'єктивного благополуччя ФГН збільшився на 0,19, ФЕН – збільшився на 0,12, ФІ –

зменшився на 0,12, ФПвН - збільшився на 0,08, ФПрН – зменшився на 0,31, ФСНСТ – зменшився на 0,3. Загалом, суттєві зміни відбулися серед студентів факультетів ФПрН та ФСНСТ у стороні зниження рівня, що може стверджувати про те, що у позитивних оцінках серед позитивних варіантів запитань вони оцінюють своє благополуччя нижче, а при додаванні оберненого запитання, то вони не оцінюють своє благополуччя, як абсолютно погане.

Таблиця 2.2.1.14 Розподіл за факультетами

	Факультет					
Рівень суб'єктивного благополуччя	ФГН	ФЕН	ФІ	ФПвН	ФПрН	ФСНСТ
	6,03	6,11	5,87	6,11	5,55	5,97

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Суттєві зміни можна побачити у розподілі за балами ЄКТС представленому у таблиці 2.2.1.15. Рівень благополуччя серед з балом 91-100 зріс на 0,68, 81-90 – зменшився на 0,52, 71-80 – залишився на тому самому рівні, 66 – 70 зріс на 0,62. Показники групи 60-65 не беруться до уваги через малу представленість цієї групи у вибірці. Загалом при виключенні оберненого запитання про тривожність середні показники благополуччя серед студентів з різною успішністю змінилися більше ніж на 0,5 бала, що дає змогу стверджувати про їх чутливість до шкали з наявністю цього запитання.

Таблиця 2.2.1.15 Розподіл за балами

	Бали				
Рівень суб'єктивного благополуччя	91-100 (100)	81-90 (144)	71-80 (82)	66-70 (22)	60-65 (4)
	6,85	5,42	5,34	5,96	6,58

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Розподіл за статтю представлений у таблиці 2.2.1.16 після видалення запитання зазнав більших змін у жінок, ніж у чоловіків. Рівень суб'єктивного благополуччя жінок виріс на 0,21, серед чоловіків же він зменшився на 0,02. На мою думку, цьому можуть бути дві причини: перша полягає у тому, що чоловіки або менш чутливі до наявності оберненого запитання та вони відповідають так само як і у позитивних запитаннях, або ж жінки більш сензитивні до запитання про стурбованість, та вони гірше оцінюють свій рівень стурбованості у порівнянні з іншими запитаннями.

Таблиця 2.2.1.16 Розподіл за статтю

Стать		
Рівень суб'єктивного благополуччя	Жіноча	Чоловіча
	5,99	5,95

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Розподіл за матеріальним становищем представлений у таблиці 2.2.1.17 майже не зазнав суттєвих змін, якщо виключити з аналіз варіанти відповідей з малою представленістю у вибірці, а саме студенти, які визначили рівень благополуччя, як «У цілому на життя вистачає» збільшили свій рівень на 0,06. «Живемо забезпечено» - зменшили на 0,21, а «Ми можемо собі дозволити придбати практично все що захочемо» 0,23.

Таблиця 2.2.1.17 Розподіл за матеріальним становищем

	Грошей не вистачає (2)	Вистачає на харчування (16)	У цілому на життя вистачає (83)	Живемо забезпечено (185)	Ми можемо собі дозволити придбати практично все що захочемо (69)
Рівень суб'єктивного благополуччя	2,40	4,51	5,55	6,28	6,14

**Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

2.2.2 Результати дослідження шкали Cantrill scale of Happiness

Студенти під час проходження опитування відповідали ще на два запитання, «Уявіть собі сходи, щаблі якої пронумеровано від нуля внизу до 10 вгору. Верхня частина сходів представляє для вас кращу можливу сходинку життя, а нижня частина сходів представляє для вас гірший з можливих життів «На якій сходинці сходів, на вашу думку, ви особисто стоїте зараз?» та інтерпретація цієї шкали, що відображає уявлення про благополуччя в майбутньому через 5 років, формують шкалу Хедли Кентрилл, який запропонував її використання ще у 1965 році.

Середня оцінка, яку надали студенти стосовно їх благополуччя за шкалою Кентрилл дорівнює 5.52 з стандартним відхиленням 2,02, що на 0,33 нижче, ніж середній рівень по шкалі Офісу Національної Статистики Великобританії, максимальний отриманий бал - 10, мінімальний – 0. 4 рівні шкали наповнені у такому співвідношенні: низький – 28,5%, середній – 34,3%, високий – 32,4%, дуже високий – 4,7%. Що загалом може вказувати на те, що студенти при проходженні цієї шкали частіше посилаються на середні або високі показники, ніж вони це роблять при відповіді на іншу представлену шкалу у дослідженні.

Рівень же самого благополуччя студентів, так само як і з минулою шкалою знаходиться на середньому рівні з мінімальним відхиленням у бік позитивного.

Загалом не було знайдено суттєвих відмінностей у середніх значеннях по рокам навчання за шкалою Кентрилл, як наочних так і статистичних. Відповіддю на це запитання може бути те, що ця шкала стабільна до досліджень серед груп з невеликим віковим кроком у вибірці, адже студенти різних років, а й різного віку мають майже схожі результати – у проміжку 0,23. Дані представлені у таблиці 2.2.2.1.

Таблиця 2.2.2.1 Розподіл суб'єктивного благополуччя за роками навчання

	Рік навчання			
	1	2	3	4
Рівень суб'єктивного благополуччя	5,65	5,44	5,42	5,55

**Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Серед середніх показників за шкалою Кентрилл по розподілу за різними факультетами, які представлені у таблиці 2.2.2.2 можна побачити різницю серед факультетів ФГН та ФЕН, які мають вищий рівень суб'єктивного благополуччя, ніж це, наприклад, проявляється серед студентів ФІ, яка мають найнижчі показники серед студентів. Це все загалом може формувати картину про задоволеність життям серед різних факультетів та те, що можливо навантаження через навчання може впливати на рівень благополуччя. Але статистично значущих відмінностей у рівні благополуччя між факультетами не було знайдено.

Таблиця 2.2.2.2 Розподіл за факультетами

Рівень суб'єктивного благополуччя	Факультет					
	ФГН	ФЕН	ФІ	ФПвН	ФПрН	ФСНСТ
	5,79	5,75	5,06	5,38	5,62	5,35

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Найцікавіші, на мою думку, результати можна побачити серед розподілу по балам, адже тут наявна картина, коли з ростом благополуччя росте і середній бал, хоча й кореляція Пірсона знаходиться на низькому рівні 0,14, але вона є значущою. Найвищий рівень благополуччя мають студенти, які мають 91-100 балів та дорівнює він 6,11 балів, що статистично значущо більше, ніж рівень благополуччя у студентів з балом 71-80, де рівень благополуччя дорівнює 5,12. Групи 60-65 та 66-70 не брали участь у порівнянні статистичних відмінностей через слабку представленість у вибірці. Дані представлені у таблиці 2.2.2.3.

Таблиця 2.2.2.3 Розподіл за балами

Рівень суб'єктивного благополуччя	Бали				
	91-100 (100)	81-90 (144)	71-80 (82)	66-70 (22)	60-65 (4)
	6,11	5,41	5,12	4,87	5,63

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Загалом розподіл за статтю має схожу ситуацію з першою шкалою, де у жінок рівень благополуччя, хоча і нижчий, але не суттєво. Чоловіки ж знову мають трохи вищі показники за середні по вибірці. Статистично значущих відмінностей немає. Дані представлені у таблиці 2.2.2.4.

Таблиця 2.2.2.4 Розподіл за статтю

Стать		
Рівень суб'єктивного благополуччя	Жіноча	Чоловіча
	5,32	5,62

**Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

У рівня суб'єктивного благополуччя за матеріальним станом картина схожа з минулою шкалою, проглядається залежність, що чим вище матеріальне становище, тим вищий рівень благополуччя, але кореляція Пірсона знаходиться на низькому рівні 0,17, хоча вона й значуща. Статистично значущих відмінностей між групами матеріального становища немає, адже перші дві групи не беруть участь у аналізі через малу представленість. Дані представлені у таблиці 2.2.2.5.

Таблиця 2.2.2.5 Розподіл за матеріальним становищем

	Грошей не вистачає (2)	Вистачає на харчування (16)	У цілому на життя вистачає (83)	Живемо забезпечено (185)	Ми можемо собі дозволити придбати практично все що захочемо (69)
Рівень суб'єктивного благополуччя	2,21	3,74	5,23	5,64	6,06

**Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

У розподілі суб'єктивного благополуччя за питанням «Чи проживаєте ви з батьками», який представлений у таблиці 2.2.2.6, статистично значущої відмінностей немає, лише можна додати, що студенти, які проживають окремо мають трохи вищий рівень благополуччя за шкалою Кентрилл.

Таблиця 2.2.2.6 Розподіл, який включає чи проживає респондент з батьками

Чи проживаєте Ви з батьками?		
Рівень	Так	Ні
суб'єктивного благополуччя	5,43	5,82

*Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий

Стосовно розподілу благополуччя за наявністю братів чи сестер, представленого у таблиці 2.2.2.7 можна сказати лише одне, тут немає майже ніякої різниці у середньому рівні благополуччя, між цими двома групами.

Таблиця 2.2.2.7 Розподіл наявності братів/сестер

Наявність братів/сестер		
Рівень	Так	Ні
суб'єктивного благополуччя	5,57	5,37

*Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий

Розподіл суб'єктивного благополуччя по шкалі Кентрилл за працевлаштованістю студентів, який представлений у таблиці 2.2.2.8., не має суттєвих відмінностей між собою, можна лише додати, що студенти, які працюють мають трохи вищий рівень благополуччя, але про статистичну значущість стверджувати не можемо.

Таблиця 2.2.2.8 Розподіл працевлаштованості

Чи працюєте Ви зараз?		
Рівень	Так	Ні
суб'єктивного благополуччя	5,68	5,37

*Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий

Розподіл представлений у таблиці 2.2.2.9 відображає картину середніх оцінок виходячи з навантаження на робочому місці серед студентів, та цікавим є те, що картина яка була відображена у таблиці 2.2.1.9 та яка стосується першої шкали не повторюється у показниках шкали Кентрилл та найбільш навантажена група має найменший рівень благополуччя.

Таблиця 2.2.2.9 Розподіл робочого навантаження

Скільки годин на тиждень Ви витрачаєте на роботу?			
Рівень суб'єктивного благополуччя	1-20	21-40	41+
	5,73	5,68	5,41

**Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Так як при використанні шкали Кентрилл її доволі часто використовують і шкалу майбутнього, що дає змогу отримати ширшу картину, а основною особливістю шкали майбутнього благополуччя Кентрилл – це те, що при відповіді на запитання «Як ви думаєте, на якій сходинці ви встанете через п'ять років?» респонденти беруть до уваги свій власний досвід на даний момент та його вагу у потенційно можливому збільшенні їх майбутнього благополуччя. Результати цієї шкали будуть представлені далі.

Середнє значення по шкалі Кентрилл про уявлення свого рівня суб'єктивного благополуччя у майбутньому знаходиться на рівні 7,97 з стандартним відхиленням у 1,99, що на 2,45 вище, ніж студенти оцінюють свій теперішній рівень благополуччя. Це вказує на те, що студенти у майбутні 5 років бачать свій рівень благополуччя вже на дуже високому рівні, що може вказувати на високу амбіційність студентів НауКМА.

Розподіл уявлення про своє суб'єктивне благополуччя у майбутньому представлений у таблиці 2.2.2.10 вказує на те, що респонденти усіх років спеціальностей закладають ріст благополуччя у найближчі 5 років. Найкраще своє майбутнє благополуччя оцінюють студенти 3-го та 4-го року навчання. Ріст,

який респонденти закладають має різницю з теперішніми показниками дорівнює від 2,2 до 2,7 пунктів.

Таблиця 2.2.2.10 Розподіл суб'єктивного благополуччя

за роками навчання

	Рік навчання			
	1	2	3	4
Рівень суб'єктивного благополуччя	7,89	7,77	8,12	8,14

**Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Уявлення про своє благополуччя серед студентів різних факультетів також включає в себе мінімальну різницю у 2 пункти від їх теперішнього рівня благополуччя. Найкраще своє потенційне благополуччя оцінюють студенти факультету ФЕН з статистично значущою різницею у порівнянні з факультетом ФІ, що може говорити про те, що самі студенти факультету інформатики, або ж не бачать можливості досягнути високих показників у суб'єктивному уявленні про благополуччя через їх спеціалізацію, або ж 5 років для цих студентів – це замалий строк, щоб суттєво змінити рівень свого благополуччя. Дані представлені у таблиці 2.2.2.11.

Таблиця 2.2.2.11 Розподіл за факультетами

Рівень суб'єктивного благополуччя	Факультет					
	ФГН	ФЕН	ФІ	ФПВН	ФПрН	ФСНСТ
	8,15	8,47	7,13	7,73	7,64	8,07

**Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Розподіл уявлення, який представлений у таблиці 2.2.2.12, про рівень майбутнього благополуччя згідно з матеріальним станом респондентів загалом підпадає під загальну ситуацію стосовно збільшення рівня благополуччя у

майбутньому уявленні про себе серед респондентів, усіх років. Респонденти 70 – балів не беруть участь у пошуку відмінностей. Статистично значущих відмінностей не було знайдено.

Таблиця 2.2.2.12 Розподіл за балами

Рівень суб'єктивного благополуччя	Бали				
	91-100 (100)	81-90 (144)	71-80 (82)	66-70 (22)	60-65 (4)
	8,19	8,08	7,77	6,71	8,81

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Розподіл за статтю, представлений у таблиці 2.2.2.13, щодо майбутнього уявлення про суб'єктивне благополуччя маю цікаву обернену тенденцію, де у жінок на відповідь про запитання стосовно їх теперішнього рівня благополуччя, вони визначали його нижчим, ніж чоловіки, а коли ситуація дійшла до уявлення про благополуччя у майбутньому, вони мають рівень вищий на 0,21, ніж у чоловіків, що може стверджувати про те, що жінки потенційно краще оцінюють свої шанси покращити рівень свого благополуччя в майбутньому. Статистично значущих відмінностей не було знайдено.

Таблиця 2.2.2.13 Розподіл за статтю

Рівень суб'єктивного благополуччя	Стать	
	Жіноча	Чоловіча
	8,07	7,76

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Розподіл уявлення про благополуччя в майбутньому серед різного матеріального стану респондентів вказує на те, що найбагатші респонденти вже в даний момент, планують покращити свій рівень ще вище, а чим бідніші студенти зараз, тим нижче вони бачать своє загальне благополуччя в

майбутньому, але загальна тенденція, де багатші просто оцінюють свій рівень благополуччя вище, відтворюється і у відповідях на запитання про майбутнє респондентів. Дані представлені у таблиці 2.2.2.14.

Таблиця 2.2.2.14 Розподіл за матеріальним становищем

	Грошей не вистачає (2)	Вистачає на харчування (16)	У цілому на життя вистачає (83)	Живемо забезпечено (185)	Ми можемо собі дозволити придбати практично все що захочемо (69)
Рівень суб'єктивного благополуччя	8,67	5,92	7,70	8,11	8,38

**Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Розподіл уявлення, який представлений у таблиці 2.2.2.15 про рівень суб'єктивного благополуччя серед студентів, які проживають чи не проживають з батьками наступний: студенти, що проживають трохи нижче оцінюють рівень свого майбутнього благополуччя, ніж студенти, які вже не проживають з батьками. Статистично значущі відмінності відсутні.

Таблиця 2.2.2.15 Розподіл, який включає чи проживає респондент з батьками

Чи проживаєте Ви з батьками?		
Рівень суб'єктивного благополуччя	Так	Ні
	7,90	8,18

**Прямус до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Розподіл уявлення, який представлений у таблиці 2.2.2.16 про рівень суб'єктивного благополуччя серед студентів з наявними братами чи сестрами майже не має різниці у рівні свого майбутнього суб'єктивного благополуччя.

Таблиця 2.2.2.16 Розподіл наявності братів/сестер

Наявність братів/сестер		
Рівень	Так	Ні
суб'єктивного благополуччя	7,97	7,95

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Розподіл уявлення про рівень суб'єктивного благополуччя серед студентів, які працевлаштовані або ні наступний: наявна лише мінімальна різниця у уявленні про своє потенційне благополуччя, де працевлаштовані студенти з мінімальною різницею мають трохи вищий рівень. Дані представлені у таблиці 2.2.2.17.

Таблиця 2.2.2.17 Розподіл працевлаштованості

Чи працюєте Ви зараз?		
Рівень	Так	Ні
суб'єктивного благополуччя	7,99	7,95

**Прямує до 0 низький рівень. 4-6-середній. 7-8-високий. 9-10-дуже високий*

Загальна ситуація стосовно шкали Кентрилл та шкали Офісу Національної Статистики Великобританії наступна: при використанні методу порівняння середніх Paired Samples t-test було отримано статистично значущі відмінні результати при порівнянні відповідей однієї й тої ж самої вибірки на запитання по двом різним шкалам, хоча й вони використовуються, як метод операціоналізації одного й того ж самого теоретичного матеріалу, що в свою чергу може бути дивним, аде обидві шкали використовуються, як метод вимірювання суб'єктивного благополуччя респондентів. Якщо ж порівнювати результати шкали Кентрилл з окремими запитаннями шкали Офісу Національної Статистики Великобританії, яка доречі включає в себе запитання з різних підходів до вимірювання благополуччя, то можна побачити, що різниця між результатами відсутня лише у запитання «В цілому наскільки ви були щасливі

вчора?». Згідно з цими результатами, я можу стверджувати, що респонденти, які були представлені студентською вибіркою НаУКМА сприймали ці два запитання як схожі, що призвело до відсутності різниць у результатах. Через що ми можемо стверджувати про те, що результати шкали Кентрилл не відрізняються від результатів шкали емоційного благополуччя.

Одним з найважливіших моментів у використанні будь-яких шкал вимірювання рівнів – це відповідь на запитання, а що ж впливає на ті чи інші рівні шкали. Для пошуку відповідей на це запитання я хотів би використовувати метод регресійного аналізу, який дасть нам змогу побачити, які змінні та як можуть впливати на формування благополуччя серед студентів НаУМКА. Для перевірки у анкеті були додані запитання про матеріальний стан, університетську успішність, рівень освіти батьків, наявність братів/сестер, працевлаштованості студентів та інші.

За допомогою використання лінійного регресійного аналізу, де залежною змінною виступала шкала Офісу Національної Статистики Великобританії та предикторами у моделі була наступна змінна: середній бал студентів. Після проведення поетапного виключення forward з виключенням змінних з регресійним коефіцієнтом більшого за 0,05 у аналізі залишилися змінна залишилася, що говорить про значущий вплив її на формування суб'єктивного благополуччя. R^2 моделі = 0,109, але метод дисперсійного аналізу говорить про те, що цей показник відмінний від нуля. Константа моделі дорівнює 4,102 та стандартизований коефіцієнт середнього балу студентів на рівні 0,1, що є доволі низьким рівнем, навіть у ситуації, коли розглядаємо таку широку тематику, як суб'єктивне благополуччя. Однак, все ж таки не можемо стверджувати про те, рівень успішності студентів впливає на рівень їх суб'єктивного благополуччя у рамках шкали Офісу Національної Статистики Великобританії, хоча й доволі слабо. Дані регресійної моделі були побудовані на даних з виключенням викидів.

Якщо ж розглядати інші змінні, то я звернув свою увагу на метод логістичної регресії для успішного використання котрого, я перекодував кожен змінну, як біноміальну та побудував регресійну модель (з включенням вже використаних змінних у лінійній регресії, але змінна успішності студентів була перекодована у бали ЕКТС та дихотомізована). Модель була побудована з включення значущих коефіцієнтів за допомогою методу прямого покрокового включення. Якість моделі була перевірена за допомогою перевірки узгодженості моделі Хосмера – Лемешева значимість котрого знаходилася на рівні 0,933 та використання r^2 Нейджелкерка, який дорівнював 0,141, що загалом вказує на те, що використана модель є відносно якісною.

Таблиця 2.2.2.18 Коефіцієнти логістичної регресії Офісу Національної Статистики Великобританії

		B	знач.	Exp (B)
Рік навчання	1 курс	-0,874	0,062	0,417
Факультет	ФІ	-1,414	0,045	0,243
Освіта матері	Повна вища	1,259	0,016	3,521

Константа у рамках цього регресійного аналізу дорівнює -1,128 кореляція на рівні $< 0,5$ між передикторами відсутня, тому можемо стверджувати про відсутність мультиколінійності моделі, модель мінімально зміщена та гомоскедантична, але стабільність моделі знаходиться на низькому рівні. Контрольною групою в рамках цієї моделі були наступні респонденти: жінки, 4 курсу навчання, факультету ФСНСТ з середнім балом 91-100, які працюють більше 41 години на тиждень та з найвищим матеріальним станом з неповною середньою освітою матері та початковою у батька. Та згідно з показниками константи - відношення високого рівня благополуччя за цієї шкалою до невисокого дорівнює 0,32 та можемо сказати про те, що у нас домінує вірогідність не мати високий рівень благополуччя у рамках контрольної групи.

Дані представлені у таблиці 2.2.18. При цьому якщо розглядати коефіцієнти моделі то, можемо побачити, що якщо скласти значення константи та значущих коефіцієнтів нашої регресії а згодом їх експонувати, то зможемо знати характеристики, які з певною силою зсувають вірогідність мати чи не мати високий рівень благополуччя та у нашому випадку значення 1 курсі дорівнює 0,13 тому, можемо говорити про вплив у бік збільшення вірогідності не мати високий рівень благополуччя при всіх рівних контрольної групи. Значення факультету ФІ дорівнює 0,07, що ще більш сильно зсуває у бік вірогідності не мати високий рівень благополуччя, але у нас є характеристика повна вища освіта матері, яка зсуває вірогідність у бік мати високий рівень благополуччя, яка зсуваю у бік високого благополуччя з силою 1,11. Вірогідність мати високий рівень благополуччя для контрольної групи дорівнює 0,24. Вірогідність же мати високий рівень для контрольної групи, але для тих у кого рівень освіти матері: повна вища дорівнює 0,53. Для студентів же першого курсу, але зі збереженням характеристик контрольної групи вірогідність дорівнює 0,12, а для студентів ФІ 0,07, що є дуже малою вірогідністю мати високий рівень благополуччя за шкалою офісу Національної Статистики Великобританії. Загалом ми можемо сказати, що студентки факультети ФСНСТ, 4 року навчання з середнім балом 91-100, які працюють більше 41 години на тиждень та з найвищим матеріальним станом з повною вищою освітою матері мають вірогідність мати високий рівень благополуччя вище, ніж усі інші групи студентів, які брали участь у дослідженні, але через слабку відтворюваність даних ми не можемо стверджувати, що подібний результат постійно буде підтверджуватися і у генеральній сукупності.

Лінійно регресійний аналіз другої шкали з первинним включенням того самого предиктора, як і у першій шкалі, а саме: середній бал студентів дав наступні результати: після проведення поетапного виключення forward, яке включає в себе виключення змінних з регресійним коефіцієнтом більшого за 0,05 у аналізі змінна залишилася і ми можемо говорити про її значущість. R^2 у рамках моделі дорівнює 0,145 та статистично значуще відмінний від 0. Константа

дорівнює 3,323, а стандартизований коефіцієнт успішності студентів дорівнює 0,149. Модель була побудована на даних з виключеними з аналізу викидами.

Метод же логістичного регресійного аналізу видав наступні результати моделі відносно шкали Кентрилл: модель було побудована з методом покрокового виключення незначущих коефіцієнтів, що дало змогу краще наповнити модель, ніж це відбувалося з використанням методу покрокового включення. Узгодженості моделі Хосмера – Лемешева зі значимістю 0,756 у поєднанні з r^2 Нейджелкерка, який знаходиться на рівні 0,163, вказували на те, що модель як і минула модель логістичної регресії можна вважати придатною до аналізу.

Константа у рамках регресійного аналізу по шкалі Кентрилл дорівнює -1,131, через те, що як і у минулий раз було використано ті ж самі предиктори, та можна стверджувати про відсутність мультиколінійності, модель не зміщена та гомоскедантична, але мінімально стабільна. Контрольна група у рамках цієї моделі з використання шкали Кентрилл є такою ж самою, як і у моделі з першою шкалою, а саме :жінки, 4 курсу навчання, факультету ФСНСТ з середнім балом 91-100, які працюють більше 41 години на тиждень та з найвищим матеріальним станом з неповною середньою освітою матері та початковою у батька. Вірогідність для контрольної групи мати високий рівень благополуччя знаходиться на рівні 0,32, тобто більша вірогідність не мати високий рівень благополуччя. При цьому у нас є 5 характеристик, які зсувають вірогідність у бік наявності високого рівня благополуччя – це наступні характеристики: факультет ФПРН (0,57); освіта батька середня спеціальна (0,85); освіта матері повна вища (0,53), неповна вища (0,75), повна середня (0,85) при збереженні незмінності інших характеристик контрольної групи. Також у наявні 3 характеристики, які доволі сильно впливають на вірогідність, а саме: рік навчання 2 курс (0,11), 3 курс (0,11) та дохід вистачає на придбання недорогих речей (0,04). Дані представлені у таблиці 2.2.1.19

Таблиця 2.2.2.19 Коефіцієнти логістичної регресії шкали Кентрилл

		B	знач.	Exp (B)
Рік навчання	2 курс	-0,882	0,052	0,413
	3 курс	-0,874	0,030	0,417
Факультет	ФПРН	1,435	0,041	4,202
Освіта батька	Середня спеціальна	2,886	0,048	17,923
Освіта матері	Повна вища	1,289	0,039	3,630
	Неповна вища	2,077	0,032	7,986
	Повна середня	2,907	0,046	18,307
Дохід	Вистачає на придбання недорогих речей	-1,957	0,069	0,141

Загалом я хотів би уникнути аналізу змінних освіти, адже там у обох батьків повна вища освіта зустрічається у 65+% випадків, а перейти до аналізу репрезентативних характеристик студентів. У рамках шкали офісу Національної Статистики Великобританії було отримано результат, що студенти мають більше вірогідність не мати високого благополуччя, але такі характеристики як перший курс навчання та факультет ФІ ще більше зменшують вірогідність, що може стверджувати про те, що студенти цих двох характеристик найбільш віддалені від високого рівня благополуччя, а ніж інші студенти. Переходячи до аналізу шкали Кентрилл, то тут студенти контрольної групи, майже з тою ж самою вірогідністю на мають високий рівень благополуччя, але набір репрезентативно представлених характеристик, які впливають на вірогідність інший, а саме 2 – 3 курс, який знижує вірогідність та факультет ФПРН, який у свою чергу збільшує.

Порівнюючи середні показники двох шкал було отримано наявну статистично значущу різницю, між середніми, що вказує на те, що ці дві шкали включають в себе оцінку різних суб'єктивних характеристик, хоча тема

вимірювання залишається тою самою, через що по шкалі офісу Національної Статистики Великобританії студенти отримали вищий середній бал, ніж по шкалі Кентрилл. Все вищесказане дає змогу стверджувати, про наявну різниця у результатах шкали з одним запитанням та набором індикаторів. Середні показники зазначені у таблиці 2.2.2.20.

Таблиця 2.2.2.20 Середні показники двох шкал

	Середній бал	Стандартне відхилення
ОНСВ	5,93	2,05
Кентрилл	5,52	2,02

*ОНСВ – Офіс Національної Статистики Великобританії

Висновки

Детально описавши різні погляди до визначення терміну суб'єктивного благополуччя та розібравши його структуру та функції було визначено що:

- Існує незліченна кількість підходів до визначення терміну суб'єктивного благополуччя, але всі вони об'єднані у 4 основні підходи, а саме: 1 – гедоністичний підхід, включає він в себе дослідження задоволеності життя та щастя. За основу у формуванні підходу було взяте уявлення Дієнера, що суб'єктивне благополуччя формується у переживанні позитивних та негативних емоцій, що призводить до формування того чи іншого рівня задоволеності життям. (E. Diener, R. A. Emmons, 1985) 2 підхід – евдемоністичний, полягає він у комплексному дослідженні складних елементів життєдіяльності та формування складних дослідницьких моделей, що в основі своїй досліджують уявлення про самореалізацію індивіда та тих чи інших психологічних індикаторів життєдіяльності людини, які наприкінці можуть вказати рівень суб'єктивного благополуччя індивідів. 3 підхід – дослідження зосереджені на якості життя. Сам термін якості життя доволі часто ототожнюється з терміном благополуччя, та дослідження у рамках цієї теорії скоріше роблять короткостроковий скрінінг уявлень про суб'єктивне благополуччя. Доволі часто такі опитувальники доволі короткі та легкі для заповнення, що надає змогу оцінити велику кількість людей. 4 підхід дослідники визначають як вимірювання доброботу (wellness). Підхід скоріше посилається на стан фізичного здоров'я та дослідження у рамках медичної сфери, адже одне з визначень звучить так : «Добробут – оптимальне функціонування та визначення оздоровчого стану людини». (Dunn, 1961. p4).
- Суб'єктивне благополуччя в сучасному розумінні – це конструкт, який включає в себе: соціальне благополуччя – задоволеність своїм соціальним статусом та його місце серед соціального оточення, фізичне – відчуття комфорту в тілі, наявність фізичного тону та гарне самопочуття, духовне

– відчуття причетності до духовної культури, знаходження свого життєвого шляху, матеріальне – задоволеність своїм матеріальним станом, психологічне благополуччя – гармонія психологічних процесів, відсутність неузгоджень уявлень про картину світу.

- Формування суб'єктивного благополуччя відбувається за допомогою чотирьох функцій: регулятивна функція – регуляція внутрішнього самопочуття, адаптація людини в соціумі, функція управління когнітивними процесами – розподіл наявних знань після процесу адаптації, задля фінальної адаптації, функція розвитку – саморозвиток для забезпечення умов життєдіяльності, поведінкова функція – вибір стратегій поведінки та спрямованості особистості.

Авторське дослідження студентів НаУКМА, яке включало в себе відповіді 355 респондентів та було репрезентативне за статтю, факультетом та роком навчання дало змогу дійти до таких висновків:

- При вимірюванні за допомогою шкали офісу Національної Статистики Великобританії середній рівень благополуччя серед усіх студентів НаУКМА дорівнює 5,93. Якщо ж перейти до більш детальних результатів розглядаючи репрезентативні соціально – демографічні характеристики, то результати будуть такі: Чоловіки мають рівень вище середнього, а жінки - нижче; 4 курс має вищий за середній рівень благополуччя, 1-3 курс мають нижчий рівень; Студенти факультетів ФЕН, ФПвН мають вищий за середній рівень, а ФІ, ФГН, ФСНСТ, ФПрН – нижчий. При цьому при дослідженні кожного запитання шкали більш детально, то найвищих оцінок студенти отримали по запитанню задоволеності життям в цілому – 6,26, а найнижча був середній бал запитання стосовно відчуття щастя респондентами, інші ж два запитання мають показники ближчі до середнього по шкалі, а саме: 5,93 для сенсу життя та 5,84 про відчуття відсутності стурбованості.

- У свою чергу, якщо використовувати шкалу Кентрилл, то середній рівень благополуччя дорівнює 5,52, що на 0,41 (7%) нижче, ніж у першій шкалі, а найцікавішими моментами у розподілах репрезентативних соціально – демографічних характеристик було те, що чоловіки так само, як і першій шкалі, мали вищий від середнього рівень благополуччя; У студентів 1 та 4 року навчання вищий від середнього рівень благополуччя, у свою чергу у студентів 2-3 року середній бал нижчий від середнього по шкалі; Серед розподілу же по факультетам, студенти ФГН, ФЕН, ФПрН – мають вищий рівень благополуччя, а студенти ФІ, ФГН, ФПВН, ФСНСТ – нижчий.
- Перевірка шкал за допомогою підтверджуючого аналізу дала змогу стверджувати те, що шкали, які використовувалися у дослідженні та теоретичний підхід до їх визначення – якісно відтворюються і на емпіричних даних у поєднанні з показником Альфа Кронбаха, який для двох знаходиться на рівні близькому до 0,7 та дає змогу стверджувати, що перед нами представлені саме шкали, а не просто набір запитань. Однак ці шкали вимірюють доволі схожі речі, адже кореляція між двома шкалами становить 0,65
- Результатом проведення регресійного аналізу було те, що при використанні шкали Кентрилл найбільш впливовими характеристиками на формування високого рівня благополуччя, була змінна: року навчання, а саме другого та третього року навчання, які зменшують вірогідність мати високий рівень благополуччя та факультет ФПрН, який у свою чергу найбільш збільшує вірогідність мати високий рівень благополуччя. Шкала офісу Національної Статистики Великобританії отримала такі впливові предиктори як: навчання на факультеті ФІ та на 1 курсі, які сильно віддаляли респондентів від отримання високих показників суб'єктивного благополуччя.

Список літератури :

- Аргайл, М. (2003). Психологія щастя (2nd ed.). Санкт-Петербург: Пітер.
- Ваш Индекс лучшей жизни. (2021). [Oecdbetterlifeindex.org](http://www.oecdbetterlifeindex.org).
- <http://www.oecdbetterlifeindex.org/ru/#/1111111111>
- Гуляс, І. А. Феномен щастя : аксіопсихологічні аспекти. In *Збірник наукових праць інституту психології ім. г. с. костюка напну* (№7, 4th ed., pp. 103-109).
- Законодавство України. (2020). Статут (Конституція) Всесвітньої організації охорони здоров'я. [online] Available at:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_599 [Accessed 22 Jul. 1946].
- Куликов, Л. В. (2004). Психогигиена личности. In *Вопросы психологической устойчивости и психопрофилактики*. Санкт-Петербург: Питер.
- Селигман, М. (2006). Новая позитивная психология: научный взгляд на счастье и смысл жизни. Москва: София. пер. с англ
- Селигман, М. (2010). *В поисках счастья. Как получать удовольствие от жизни каждый день* (р. 320). Манн, Иванов и Ферберя
- Соколова, М. В. (1996). Шкала субъективного благополучия (2nd ed.). Ярославль: НПЦ «Психодиагностика».
- Шамионов, Р. М. (2008). *Субъективное благополучие личности: психологическая картина и факторы*. Саратов: Научная книга
- Шевеленкова Т.Д., Фесенко Т.П. (2005) *Психологічне благополуччя особистості*. Психологічна діагностика №3. – Р. 95–112
- Bradburn, N. and Noll, C. (1969). The structure of psychological well-being.
- Brickman, P., D. Coates and R. Janoff-Bulman: 1978, 'Lottery winners and accident victims: Is happiness relative?' *Journal of Personality and Social Psychology* 36, pp. 917–927.

- Cantril, H. (1965) *The pattern of human concerns*. Rutgers University Press, New Brunswick - References - Scientific Research Publishing. (2013). Scirp.org. [https://www.scirp.org/\(S\(i43dyn45teexjx455qlt3d2q\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1015427](https://www.scirp.org/(S(i43dyn45teexjx455qlt3d2q))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1015427)
- Clydesdale, T.T.: 1997, 'Family behaviors among early U.S. baby boomers: Exploring the effects of religion and income change, 1965–1982', *Social Forces* 76, pp. 605–635.
- Cooke P. J. *Measuring Well-Being : A Review of Instruments* / Philip J. Cooke, Timothy P. Melchert, Korey Connor // Published. – SAGE Publications, 2016. – P. 730–757
- Diener E. Subjective well-being / E. Diener // *Psychological Bulletin*. – 1984. – № 95 (3). – P. 542–575
- Diener E. The Satisfaction With Life Scale / E. Diener, R. A. Emmons, R. J. Larsen, S. Griffin // *Journal of Personality Assessment*. – 1985. – № 49. – P. 71–75.
- Diener, E., E. Sandvik, L. Seidlitz and M. Diener: 1993, 'The relationship between income and subjective well-being: Relative or absolute?' *Social Indicators Research* 28, pp. 195–223
- Diener, Ed & Suh, Eunkook & Lucas, Richard & Smith, Heidi. (1999). *Subjective Well-Being: Three Decades of Progress*. *Psychological Bulletin*. 125. 276-302. [10.1037/0033-2909.125.2.276](https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.2.276).
- Diener, E., & Biswas-Diener, R. (2002, February). *Will Money Increase Subjective Well-Being?* ResearchGate; Springer Verlag. https://www.researchgate.net/publication/227598662_Will_Money_Increase_Subjective_Well-Being
- Dunn, H. L. (1961). *High-Level Wellness: A Collection of Twenty-Nine Short Talks on Different Aspects of the Theme "High-Level Wellness for Man and Society"*. Arlington, VA: Beatty.

European Journal of Public Health, Volume 27, Issue 5, October 2017, Pages 879–885, <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckx081>

Frisch M. B. Clinical validation of the Quality of Life Inventory / M. B. Frisch, J. Cornell, M. Villanueva, P. J. Retzlaff // A measure of life satisfaction for use in treatment planning and outcome assessment. *Psychological Assessment*. – 1992. – № 4 (1). – P. 92–101.

Functionality Questionnaire and Treatment Results Using a Combination of Diclofenac plus B Vitamins or Diclofenac Monotherapy. *International Journal of Clinical Medicine*, 07(02), 113–119. <https://doi.org/10.4236/ijcm.2016.72012>

Gallup (2009). *World Poll Methodology*. Technical Report. Washington, DC.

Tinkler, L. (2015, September 22). *Measuring National Well-being*. [ons.gov.uk](https://www.ons.gov.uk); Office for National Statistics. <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/bulletins/measuringnationalwellbeing/2015-09-23>

Geller, M., Mibielli, M. A., Nunes, C. P., Souza da Fonseca, A. de, Wrobel Goldberg, S., & Oliveira, L. (2016). *Impact of Low Back Pain on Quality of Life: Assessment by Patient*

General Health Questionnaire. (2017). GL Assessment; GL. <https://www.gl-assessment.co.uk/assessments/products/general-health-questionnaire/>

Harari M. J. An empirical investigation of a theoretically based measure of perceived wellness / M. J. Harari, C. A. Waehler, J. R. Rogers // *Journal of Counseling Psychology*. – 2005. – № 52 (1). – P. 93–103.

Magnus K. A longitudinal analysis of personality, life events, and subjective wellbeing / K. Magnus, E. Diener // Paper presented at the Sixty-third Annual Meeting of the Midwestern Psychological Association (May 2–4). – Chicago, 1991. – P. 32.

- Marsh, H. (1994). Goodness of fit in confirmatory factor analysis: The effects of sample size and model parsimony. *Quality & Quantity: International Journal of Methodology*, 28(2), 185–217.
<https://ideas.repec.org/a/spr/qualqt/v28y1994i2p185-217.html>
- Montazeri, A., Harirchi, A., Shariati, M., Garmaroudi, G., Ebadi, M., & Fateh, A. (2003). Health and Quality of Life Outcomes, 1(1), 66. <https://doi.org/10.1186/1477-7525-1-66>
- Nayak, M., George, A., Vidyasagar, M., Mathew, S., Nayak, S., Nayak, B., Shashidhara, Y., & Kamath, A. (2017). Quality of life among cancer patients. *Indian Journal of Palliative Care*, 23(4), 445.
https://doi.org/10.4103/ijpc.ijpc_82_17
- Palombi B. J. (1992). Psychometric properties of wellness instruments. *Journal of Counseling and Development*, 71(2), 221-225.
- Reis, A., Guerra, M. P., & Lencastre, L. (2013). Treatment Adherence, Quality of Life and Clinical Variables in HIV/AIDS Infection. *World Journal of AIDS*, 03(03), 239–250. <https://doi.org/10.4236/wja.2013.33032>
- Ryan, R. M., Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic wellbeing. *Annual Review of Psychology*, 52, 141–166
- Ryff C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Ryff C.D., Keyes C.L.M. (1995) The structure of psychological well-being revisited // *Journal of Personality and social Psychology*. Vol. 69. № 4. P. 719-727.
Retrieved from: <http://midus.wisc.edu/findings/pdfs/830.pdf>

- Ryff, C. D. (2014). Psychological Well-Being Revisited: Advances in the Science and Practice of Eudaimonia. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 83(1), 10–28. <https://doi.org/10.1159/000353263>
- Schwarz, N., & Clore, G. L. (1983). Mood, misattribution, and judgments of well-being: Informative and directive functions of affective states. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(3), 513–523.
- Six Dimensions of Wellness | National Wellness Institute. (2020). [Nationalwellness.org](https://nationalwellness.org/resources/six-dimensions-of-wellness/). <https://nationalwellness.org/resources/six-dimensions-of-wellness/>
- The Happiness Research Institute | The science of well-being. (2021). [Happinessresearch](https://www.happinessresearchinstitute.com/). <https://www.happinessresearchinstitute.com/>
- The Structure of Psychological Well-Being Revisited Carol D. Ryff and Corey Lee M. Keyes *Journal of Personality and Social Psychology* 1995, Vol. 69, No. 4, 719-727 1989
- 2013 Human Development Report | Human Development Reports. (2013). [Undp.org](http://hdr.undp.org/en/2013-report). <http://hdr.undp.org/en/2013-report>

Додаток А

Блок А. Якість життя.

1. Наскільки ви в цілому задоволені своїм життям в даний час?	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2. В цілому, наскільки ви вважаєте, що те, що ви робите в своєму житті, має сенс?	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3. В цілому, наскільки ви були щасливі вчора?	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4. В цілому, наскільки тривожним ви відчували себе вчора?	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Уявіть собі сходи, щаблі якої пронумеровані від нуля внизу до 10 вгорі.

Верхня частина сходів представляє для вас кращу можливу життя, а нижня частина сходів представляє для вас гірший з можливих життів.

1. На якій сходинці сходів, на вашу думку, ви особисто стоїте зараз? (Сходи присутній)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2. Як ви думаєте, на якій сходинці ви встанете через п'ять років?	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Блок Б. Соціально-демографічний блок.

1. Оберіть Вашу стать:

- Чоловік
- Жінка

2. Оберіть Ваш курс навчання:

- 1 курс БП
- 2 курс БП
- 3 курс БП
- 4 курс БП

3. Оберіть Ваш факультет:

- ФГН
- ФЕН
- ФІ

- ФПвН
- ФПрН
- ФСНСТ

4. Запишіть Ваш середній бал за попередній семестр (приблизно):

5. Чи проживаєте ви с батьками?

- Так
- Ні

6. Чи маєте ви братів та/чи сестер?

- Так
- Ні

7. Чи працюєте ви зараз?

- Так (до 7 запитання)
- Ні (до 8 запитання)

8. Скільки годин на тиждень Ви витрачаєте на роботу?

- 1-20 годин на тиждень
- 21-40 годин на тиждень
- Більше 41 години на тиждень.

9. Рівень освіти вашого батька?

- Початкова
- Неповна середня
- Повна середня
- Професійно-технічна
- Середня спеціальна
- Неповна вища
- Повна вища

10. Рівень освіти вашої матері?

- Початкова
- Неповна середня
- Повна середня
- Професійно-технічна
- Середня спеціальна
- Неповна вища
- Повна вища

11. Яке з зазначених тверджень найкраще описує фінансове становище вашої родини?

- грошей не вистачає навіть на необхідні продукти

- Вистачає на харчування та на придбання необхідних недорогих речей
- У цілому на життя вистачає, але придбання речей тривалого вжитку, таких як меблі, холодильник чи телевізор, уже викликає труднощі
- Живемо забезпечено, але зробити деякі покупки ми поки що не в змозі (купити квартиру, автомобіль, тощо)
- Ми можемо собі дозволити придбати практично все що захочемо